

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra anglického jazyka

Bakalářská práce

**ANGLICISMY A JEJICH VÝSKYT V ČESKÉM
JAZYCE**

Martina Regnerová

Plzeň 2014

University of West Bohemia

Faculty of Education

Department of English

Undergraduate Thesis

**ANGLICISMS AND THEIR OCCURRENCE IN
CZECH LANGUAGE**

Martina Regnerová

Plzeň 2014

Tato stránka bude ve svázané práci Váš původní formulář *Zadání bak. práce*
(k vyzvednutí u sekretářky KAN)

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury
a zdrojů.

V Plzni dne 12. dubna 2014

.....

Martina Regnerová

ACKNOWLEDGEMENTS

I would like to thank the supervisor of my thesis PhDr. Naděžda Stašková, Ph.D. for her guidance and support.

ABSTRACT

Regnerová, Martina. University of West Bohemia. April, 2014.

Anglicisms and Their Occurrence in Czech Language.

Supervisor: PhDr. Naděžda Stašková, Ph.D.

This undergraduate thesis deals with the process of loanword adoption from the English language into the Czech language as one of the means of enriching Czech vocabulary. The thesis is composed of two main sections.

In the theoretical part of my work general terms are defined and the influence of internationalization on the need for adopting new words into the Czech language and their adaptation into Czech language system are described.

The practical part introduces individual examples of anglicisms, which have been found in chosen articles from different spheres of human activity (culture, sport, law, computing, history, economics). The anglicisms are classified on the basis of orthographic, orthoepic and morphological criteria given in the theoretical background.

The following part analyzes the frequency of occurrence of anglicisms in the individual spheres and these expressions are later examined in terms of word classes and a brief commentary on results is provided.

Key words: anglicisms, loanword, internationalization, frequency, word classes, fields of human activity.

TABLE OF CONTENTS

1	INTRODUCTION.....	1
2	THEORETICAL BACKGROUND.....	2
2.1	General Terms.....	2
2.2	Internationalization.....	2
2.3	Development of English and Czech relations.....	4
2.4	Borrowings and the process of “Czechification”	5
2.5	Ortographic and orthoepic adaptation	6
2.6	Morphological adaptation	8
2.6.1	Nouns	8
2.6.2	Adjectives.....	9
2.6.3	Verbs.....	10
2.7	Acronyms and abbreviations.....	11
3	PRACTICAL ANALYSIS.....	12
3.1	Field of culture	12
3.1.1	“Cinepur”.....	12
3.1.2	“Hudební rozhledy”.....	13
3.1.3	“A2”.....	15
3.2	Field of sport.....	17
3.2.1	“Tennis Arena”	17
3.2.2	“Jezdectví”.....	22
3.3	Field of law.....	25
3.3.1	“Obchodní právo”.....	25
3.3.2	“Právo a rodina”	26
3.4	Field of computing.....	29
3.4.1	“Epocha”.....	29
3.4.2	“Technet.cz”.....	33
3.4.3	“Mobil.cz”.....	37
3.5	Field of history.....	40
3.5.1	“Historie a vojenství”.....	40
3.5.2	“Svět obrazem”	41
3.6	Field of economics.....	43
3.6.1	“Bankovníctví”.....	43

3.6.2 “Ekonomie regulace...”	45
4 RESULTS OF PRACTICAL ANALYSIS	48
4.1 Frequency of anglicisms in the articles	48
4.2 Commentary on individual word classes	49
5 CONCLUSION	52
References	53
Summary in Czech	55
Appendix A	56
Appendix B	60
Appendix C	64
Appendix D	67
Appendix E	69
Appendix F	70
Appendix G	75
Appendix H	78
Appendix I	80
Appendix J	84
Appendix K	88
Appendix L	91
Appendix M	93
Appendix N	96

1 INTRODUCTION

The thesis deals with the phenomenon of anglicisms appearing in Czech language. I chose the topic because it was an opportunity to interface my knowledge of English with my second study subject Czech language.

Czech vocabulary is in a large extent being enriched by adopting new words from English as a consequence of global development and modern technologies. The linguistic norm of English borrowings is unstable and therefore in some cases allows the presence of doublets. The degree of adaptation depends on the frequency and time of adoption. Basic rules of orthographic and orthoepic adaptation are partly codified in *Česká výslovnostní norma* (1995) but the codification cannot cover the whole contemporary norm.

The theoretical part of my thesis is divided into seven chapters and several subheadings. In the first chapter general terms concerning borrowing are introduced. The second chapter provides insight into internationalization and reasons for a significant position of English in the present time. In the next chapter Czech-English relations are briefly discussed. The following chapters deal with the process of adoption of English loanwords and describe the matter of orthoepic and orthographic adaptation and its morphological adaptation. The last chapter addresses the issue of acronyms and abbreviations.

The practical part consists of an analysis of individual anglicisms used in specific fields of human activity. Materials chosen for this research were various articles from different types of magazines or other media. The meaning and grammatical characteristics and difference in spelling and/or pronunciation are described using several dictionaries. Furthermore, frequency of anglicisms in individual fields was calculated as well as the occurrence of word classes in total.

2 THEORETICAL BACKGROUND

2.1 General terms

New lexical units in Czech can be formed from existing words by three means of word-formation: derivation, composition and abbreviation. However, every language is also being enriched by loanwords: i.e. words which are borrowed from foreign languages. (Filipec, 1985, p.102)

Borrowing represents the most productive means of enriching Czech vocabulary. The need for using loanwords is deeply connected with the extralinguistic reality.

Rapid development in many areas of human activity such as science, arts, sports and business correspondence requires the use of new international expressions which are comprehensible for all users of a language or such words that denote objects and new inventions which do not have any Czech equivalent. (Svobodová, 2001, p. 108)

According to Bozděchová (1997) the term anglicism may be understood either in broader or narrower sense. Anglicisms in broader sense are those loanwords which function at all linguistic levels and are fully adjusted to Czech language while anglicisms in narrower sense are English lexical units which were not modified in order to fit into the Czech language system and still retaining their original form. Svobodová (2001) defines anglicisms as “lexical items which are of clearly English origin from the formal point of view (i.e. from the point of view of orthography, orthoepy and morphology) and are incorporated into Czech vocabulary system as new expressions.” Anglicisms differ from internationalisms which were adapted primarily from Latin and are used as general terms in scientific contexts (such as medicine) in different languages.

2.2 Internationalization

Internationalization belongs to one of the most significant tendencies in the development of Czech language. Generally, internationalized language must fulfill communication needs on international level and at the same time retain its own independence. This is true for English, which is considered the “language number one”. English is spoken by more than 370

million people as their primary language but its use as a secondary language over the years extended far beyond the area of English speaking countries. Currently, English is the most frequently used language in scientific research and it is widely used in commercial sphere thanks to the development of British and American broadcasting industries. (Svobodová, 2009, p.21)

The objective reasons for English being in the position of “lingua franca” are difficult to describe and have been a subject of study of many linguists. The status of English as an international language has certain advantages, but also some disadvantages. Baugh & Cable (1993) claim that the core of the problem lies in the fact that there is no universal means to describe the overall complexity of a language. Therefore the level of difficulty of a language is quite subjective as it is only based on a subjective perception of non-native speakers who try to acquire the language. Nevertheless, in contemporary theory the level of difficulty of individual linguistic features is taken into consideration and viewed in connection with the “markedness” which is considered a part of “universal grammar”. From this point of view the “core” and the “periphery” of the grammar is distinguished. The core sets some principles of universal grammar while the periphery includes structures which are marked by their development in history, borrowings etc. Baugh & Cable (1993) distinguish several features which are taken into account when determining the “difficulty” of English.

The first important feature is Cosmopolitan vocabulary of English which is connected with its history. Although English belongs to the group of Germanic languages, its vocabulary was during its development influenced by Latin loanwords directly and indirectly through the medium of French and English also contains borrowings from other Romanic languages such as Italian, Spanish and many others.

Inflectional simplicity of English is an important aspect in perceiving the “difficulty” of a language. Originally, Old English used to have more inflections than Modern English which is similar to German, for instance. However, in the historical development English morphological

system has been gradually simplified and the inflections were diminished to the specific form for the possessive case and the plural within nouns.

Another significant advantage of English in comparison with other Germanic or Romance languages is represented by the gender determination in accordance with meaning. Living creatures are defined as masculine or feminine depending on their natural gender and inanimate objects are considered neuter in English, whereas e.g. in German the natural gender of denoted object has no influence on the grammatical category of gender, thus non-native speakers have to memorize the gender of each new noun they study.

On the other hand, English also contains features which hinder it difficult to learn. The most considerable one is the discrepancy between spelling and pronunciation of individual words. This inconsistency and unpredictability is displayed in the use of various spellings for the same sound. (Baugh & Cable, p. 10-12, 1993)

Svobodová (2009) claims that for the Czech language, internationalization is connected with the requirement of adopting new foreign words and adapting them into Czech language system. This tendency is on the rise as the extralinguistic circumstances enable contact between Czech and English in social and cultural context.

2.3 Development of English and Czech relations

The first contacts of Czech lands with English dates back to the rule of the Habsburgs. In the 17th century a group of Czech exulants found their refuge in England. In those times the Czech were inspired by English literary works. (Viereck, 2005, p. 259). However, the largest influence of English on Czech was during the 20th century mainly after the First World War and in the sixties. After the communist revolution in 1948 this influence was eliminated as the Western world was considered a political enemy. The largest wave of anglicisms into Czech language was brought after the Velvet revolution in 1989, which reflected the change in political situation and consequently new direction towards the West (mainly the USA) and its culture, economics etc. With the abolition of censorship the

language was also influenced through the medium of translations of English literary works. (Bozděchová, 1997, p. 273)

2.4 Borrowings and the process of “Czechification”

Borrowings are unmotivated words and therefore do not possess any stylistic or expressive connotation unlike the domestic words. A loanword may or may not have its equivalent in domestic language. Loanwords which do not have a domestic equivalent were adapted as a result of the absence of a domestic word referring to an object or a part of reality which needs to be denoted. These words usually become adapted quickly. On the other hand, there are loanwords that only enrich the means of denoting an object which already has its designation in Czech. Such a borrowing appears in the language in parallel with its Czech synonym and the synonyms may be used interchangeably (*hvězdář*-*astronom*) or with various stylistic features, e.g. *rozhlas*-neutral/*rádio*-colloquial. (Hauser, 1986, p. 57)

Adoption of a foreign lexical item into Czech happens during the process of “czechification” in which the word is adapted to the Czech language system. The process of borrowing of new lexical items is realized through the contact of “source language”, i.e. the language from which the words are taken, and the “accepting language”. “Accepting language” may also function as mediate language through which the word is transferred to “end language”. (Svobodová, 2009, p. 22)

J. Furdík (1994) determines three phases in the process of adoption of a lexical item from source language to accepting language: interference, adaptation and integration. Svobodová (2009) discusses the individual phases:

“Interference” refers to the first phase of adoption of lexical item when it is used in the accepting language in a particular context in a particular form with a particular meaning. The item may appear as either intentional or unintentional. When it is used unintentionally as a means of language actualization (e.g. in the language of newspapers for the purpose of drawing attention of the readers to the text or in order to be original) the item may not necessarily reach the whole process of adoption and simply remains an example of individual occasional lexical item. Lexical items

used unintentionally, or appearing as the consequence of inaccurate translation may also not be incorporated into the language system.

The second phase - “adaptation” - happens when the lexical item is adjusted to the system of “accepting language”. There are several adapting mechanisms in respect to the individual linguistic levels and based on linguistic circumstances which include contemporary language custom (usage), analogy with other linguistic means, and possibly the extralinguistic circumstances.

The last phase is called the “integration”. The level of integration may vary from one item to another. New lexical items at first become members of the peripheral part of the language system which contains language means that are usually focused on narrowed spheres of communication or are stylistically coloured such as slangisms, argotisms, learned words etc. These items may move from the periphery to the centre by their frequent and repeated use especially in the mass media context and they are therefore not considered terms any more (they underwent the process of determinologization) and are used even out of their original contexts. (Svobodová, 2009, p. 23-24)

Svobodová (2009) distinguishes the lexical items on the axis of adaption: on the one side stand integrated (domesticized) words and on the other side non-integrated words.

2.5 Orthographic and orthoepic adaptation

Adaptation of loanwords into Czech language consists of two processes that are interconnected - orthographic and orthoepic adaptation which converge with each other. (Mravinacová, 2005, p. 190)

The difference between spelling and pronunciation of English words is according to Mravinacová (2005) reflected in Czech by three means:

- pronunciation is stabilized in accordance with spelling (e.g. *fotbal*),
- spelling is stabilized in accordance with pronunciation (e.g. *džentlmen*),
- the difference between pronunciation and spelling is retained (e.g. *blues*).

The preferred means changed during last centuries. While in “the Rules of Czech Orthography” published in 1957 czechified spelling of words in accordance with pronunciation prevailed, at present there is a clear

tendency towards retaining the difference between spelling and pronunciation and thus accepting the original form of adopted word. This tendency is supported also by different distribution of phonemes in English. This is reflected in the use of consonant combinations such as [eɪ] as in *public relations* [pʌblɪk rɪleɪʃnz] which resembles Czech combination of consonants used in “general Czech” (e. g. *mladej*). Also the original form of English suffix *-ing* is preferred to Czech alteration *-ink* in inflected forms and derived words.

(*doping* - *dopingu*, *dopingový* rather than *dopinku*, *dopinkový*).

(Mravinacová, 2005, p. 191)

Adaptation in accordance with spelling is typically applied for words with similar spelling and pronunciation in English. These items are usually adapted to Czech by three major means of substitution

- substitution of individual letters - e. g. *Sitcom* - *sitkom*,
- substitution of groups of sounds - e. g. *scan* - *sken*,
- simplification of double letters - e.g. *controlling* - *kontroling*.

Adaptation in accordance with pronunciation represents a change in some sounds which exist in English but are missing in the Czech phonetic system:

- sound [θ or ð] is reflected as Czech [t] in *thriller* [trɪlɪr],
- sound [q] is reflected as Czech [k] in *squash* [skwoʃ],
- sound [w] is reflected as Czech [v] in *windows* [vɪndəʊz],
- sound [æ] is reflected as Czech [e] in *backpacker* [bekpekr].

(Mravinacová, 2005, p. 191)

Orthoepic adaptation includes several modifications. Aspiration after phonemes *k*, *p*, *t*. is omitted and voiceless consonants replace the voiced ones at the end of the word as in [*ka:rviŋg*].

Another important aspect is the change of word stress which is in the process of adaptation shifted on the first syllable which is the common position of primary stress in Czech language.

All in all, the orthoepic norm is quite unstable and in some cases allows two equal pronunciation varieties: *messenger* [*mesindžr* or *mesendžr*] or *banner* [*benr* or *baner*]. The instability sometimes leads to

more lexical varieties as e.g. *workoholik/workholik/workaholik*.
(Mravinacová, 2005, pp. 191-192)

2.6 Morphological adaptation

Morphological adaptation is a process in which the form of a loanword is being transformed by the use of affixes which express the grammatical categories and other morphological categories. (Mravinacová, 2005, p. 92)

The function of loanwords is not easily definable as in Czech also morphologically unmarked loanwords are adapted, i. e. those which do not recognize the difference between an unmarked noun and adjective or adverb and between a morpheme and a word. The first problem is the oscillation between a set expression and compound and therefore the oscillation in spelling: e. g. *hot dog/hotdog, soap opera/soap-opera*. In Czech there is a tendency to consider these expressions rather as compounds because the adjective is uninflected and non-adopted.

Some loanwords cannot be classified into a certain word class because the syntactic position is not the distinctive feature to differentiate between noun, adjective and adverb: e.g. the word *cash* in the sentence *platit své závazky cash* may function either as adverb of manner or uninflected noun functioning as adverbial of means. (Mravinacová, 2005, p. 199)

2.6.1 Nouns

The least integrated items are those lexemes which are uninflected and of nominal character. According to Mravinacová (2005) these items may be classified into several groups:

- inanimate nouns which do not correspond with any Czech type of declination (*fantasy, love story, karaoke* etc.). As these are uninflected nouns, they express grammatical meaning by their syntactic position. The usual gender is neuter and stands in contrast with the natural gender of living creatures. However, the grammatical category of gender may be influenced by semantically close lexemes and the context in which they are used. (e.g. *know-how* allows both masculine and neuter gender).

- inanimate nouns with ending which does not clearly indicate the masculine or feminine gender in declination. The choice of gender is then led by various circumstances including association with other lexemes, e.g. *image* may correspond with the idea of “*vzhled*” (masculine), “*podoba*” (feminine), “*renomé*” (neuter) and therefore allows either no declination or forms of both masculine and feminine declination.

- nouns whose grammatical gender is given by their natural gender and are not subject to their ending are gradually czechified with suffixes *-ka*, *-na* etc. like *au-pair* - *au-pairka*.

Plural expressed by bound grammatical morpheme *-s/-es* within nouns in English is used in two functions in Czech. The first function is identical with English. This is true for uninflected nouns and nouns used occasionally or those in the first phase of adoption. They distinguish the difference between singular and plural, e.g. *skinhead-skinheads* - “*Hlouček deseti skinheads nevěřil svým očím*”. The other use of ending *-s/-es* is as a part of lexemes with the semantic feature of “mass” in their semantic structure which are used in plural and do not imply the existence of singular counterpart: e.g. *oldies*, *gender studies*, *skinheads*. The plural of the word *skinhead* may be formed by adding Czech suffix *-i* in *skinheadi* but for expressing a collective noun the form *skinheads* is used. (Mravinacová, 2005, pp.195-196)

2.6.2 Adjectives

Adjectives which are derived from loan nouns are in most cases called relational adjectives because they relate to the loan nouns both semantically and formally (*developer* - *developerský*). Different type of adjectives are those which are seen as relational in the sense that they were already adapted as adjectives from English into Czech: e.g. *worldmuzikální* from *worldmusical*. (Mravinacová, 2005, p. 196)

Mravinacová (2005) defines four means of the adaptation of adjectives to Czech conjugation system:

- adding Czech suffix to word-formation base of English origin, e.g. *rezidentní* from the base *residential*,

- transformation of English suffix to Czech equivalent - suffix *-able* is transformed to *-abilní* (e. g. *profitabilní*),
- czechification of the whole components of a compound - *para-militární* for *para-military*,
- calque = word-to-word translation: *monospace* - *jednoprostorový*.

Uninflected adjectives do not undergo any morphological modification. Those include qualitative adjectives (e.g. *free*, *singl*) and words with non-adapted suffixes (e.g. *user-friendly*) and lexical units which are formed by adjectivization of participles or prepositional expressions: e.g. *unplugged*, *offshore*. (Mravinacová, 2005, pp. 197-198)

2.6.3 Verbs

The process of adaptation of verbs into Czech requires the change of verbal paradigm or the morphological paradigm depending on the starting-point being either a foreign verb or a foreign morpheme. Most of loan verbs form derivational groups together with loan nouns which means that the adoption of a verb is influenced by the relation between the verb and the noun and the verb takes formal features from the noun. (*jogging* - *jogovat*). (Mravinacová, 2005, pp. 200-201)

Czech conjugation system distinguishes five verb classes and each verb class consists of verb types. The most frequent conjugation type to which the loaned verbs are adapted is the type *-uje-* / *-ova-*, which corresponds with the third verb class and is represented by the conjugation pattern “*kupovat*”(e.g. *lobbovat* / *lobbuje*).

According to Mravinacová (2005) classification to a different conjugation type is less frequent and usually stylistically marked (e.g. *snowboardit* - marked / *snowboardovat* - neutral) are represented by conjugation pattern “*prosit*”. Immediate verbs from the point of view of dimension of the action which are used in informal situations or as slang verbs usually belong to the second verb class, i. e. the type *-ne-/Ø*. (conjugation pattern “*tisknout*”).

Verbs are adapted directly from foreign language if there is no word which serves as a starting point for adaptation of the verb (e.g. Czech

bootovat from English *boot*). The adaptation may be realized even through the use of prefix and thus is the means of creating “aspectual pairs”, where such a created verb has perfective aspect. (*nakonektit se - konektit se* in the meaning “připojit se” used in IT technology adapted from *connect*). The process of aspectual adaptation is usually gradual but there are verbs which are viewed as imperfective. The meaning of those verbs is generally “to do sport”: e.g. *zorbovat, raftovat*. Verbs that were formed by both suffix *-uje / -ova* and a prefix are considered perfective.

Aspectually neutral verbs formed by suffix *-uje- / -ova* do not formally differentiate the perfective and imperfective aspect and the aspect may not necessarily be indicated by the context (e.g. “*když jsme toho hokejistu před dvěma roky draftovali, tušili jsme, že je dobrý*”). (Mravinacová, 2005)

These verbs form its perfective equivalents by adding prefixes (e.g. *skenovat/oskenovat*).

2.7 Abbreviations and acronyms

Bozděchová (1997) claims that foreign abbreviations and acronyms are usually used in learned style and in advertising. Acronyms represent the means of text compression and are understood as independent units. Some of them may be used in the function of attribute in anteposition (e.g. *PR manažer*). (Bozděchová, 1997)

3 PRACTICAL ANALYSIS

In the practical part of my thesis I deal with the examples of anglicisms found in the Czech magazines and other media according to the criteria presented in the Theoretical Background of my work. I introduce individual excerpts in the sequential order. Full extracts containing anglicisms are attached in the appendixes in the same order they are listed in this section. Dictionaries used for analysis are *Stručný etymologický slovník* (1978), *Nová slova v češtině: Slovník neologizmů* (1998), *Nová slova v češtině 2: Slovník neologizmů* (2004), *Nový akademický slovník cizích slov* (2005) and *Online Etymology dictionary*.

3.1 Field of culture

3.1.1 “Cinepur”

“Cinepur” is a cultural magazine focused on the world of cinema and films published every other month. The article is a review of the documentary films from the International Festival of Documentary Films in Jihlava. The full reading of the article is to be found in Appendix A.

1. televizní

- adjective in 2nd case, singular, feminine gender. It was derived from loan noun “television” (“televize” in Czech).

2. HBO

- abbreviation of “Home Box Office” which is an American television channel. Pronunciation oscillates between /eɪtʃ bi: oʊ/ and /ha: be: o:/.

3. Nutprodukce

- trade mark denoting a Czech production company. It is a hybrid expression-combination of Czech “produkce” and English “nut”.

4. vizuální

- adjective in 1st case, singular, neuter gender. It was adapted from English “visual” and has its roots in Latin. “Vizuální” was formed by modification of consonant “s” to “z” and adding Czech suffix –ní.

5. Show!

- proper noun denoting the name of a film. Original pronunciation /ʃou/ is retained.

6. 5Angels

- expression referring to the name of a fictional music band. Spelling and pronunciation is not modified. The use of English name is motivated by vogue.

7. masového vyvraždování

- adjective in 2nd case, singular, neuter gender. It was adapted from “mass murder”. Possible equivalent is “hromadné vyvraždování”.

8. kamerou

- noun in 7th case, singular, feminine gender, inflectional pattern “žena”. It was adapted from English “camera” (with origin in Italian). In Czech “kamera” refers to a “video camera”.

9. infotainmentu

- noun in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It was adapted from portmanteau word formed from “information” + “entertainment” denoting “broadcast material whose purpose is to inform and entertain people at the same time”.

10. docu-opera

- expression formed by a shortened version of “document” and “opera”. It functions as a noun in singular, feminine gender, inflectional pattern “žena”. Czech equivalent is “dokumentární opera”.

11. boxera

- noun in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “pán”. It was adapted from English noun “box” in the meaning “a fist blow” by adding suffix *-er* denoting a person who competes in boxing.

3.1.2 “Hudební rozhledy”

“Hudební rozhledy” are a monthly providing the insight into contemporary music scene. The article introduces the career of famous South African opera singer on the occasion of her performance in Prague. The full article is attached in Appendix B.

12. MET

- acronym referring to “Metropolitan Opera” in New York

13. star

- noun in 1st case, singular, feminine gender. It was adapted from English “star” in the meaning “famous person”. “Star” does not undergo inflection and may be substituted by Czech “hvězda”.

14. Opera News

- expression denoting the name of American magazine about opera. In Czech it is unchanged as it is an official name.

15. PKF-Prague Philharmonia

- hybrid expression referring to the name of Prague Philharmonic Orchestra, consisting of Czech acronym PKF (“Pražská komorní filharmonie”) and English name “Prague Philharmonia”.

16. muzikálů

- noun in 2nd case, plural, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. Borrowed from English “musical” by modification of consonants “s” and “c” into “z” and “k”.

17. Kismet

- proper noun referring to a name of American musical play

18. West Side Story

- proper noun denoting American musical play. In Czech it is translated as “Příběh ze západní čtvrti”.

19. Metropolitní opery

- literal translation of English “Metropolitan Opera” seated in New York. The noun is in 2nd case, singular, feminine gender, inflectional pattern “žena”.

20. newyorskou

- adjective in 4th case, singular, feminine gender. It was derived from “New York” by adding Czech suffix.

21. Vogue

- proper noun referring to the name of popular fashion magazine. No modification in pronunciation.

22. British Airways

- expression denoting British airline company

23. Kapského města

- literal translation of “Cape Town” which is a city in South Africa

24. Operalia

- proper noun, referring to annual International Opera Competition. In Czech it may be modified to “Operalie” and in that case is inflected according to the pattern “růže”.

25. Artscape Opera House

- expression denoting the opera house in Cape Town

26. Cape Philharmonic Orchestra

- name of the philharmonic orchestra in Cape Town

27. Wigmore Hall

- name of the music hall in London. It is not inflected

28. Opera

- proper noun denoting the cultural magazine. Pronunciation is retained.

29. Hollywood Today

- name of American online magazine dealing with culture, arts

30. Washingtonské národní opeře

- “Washingtonská národní opera” is a literal translation of “Washington National Opera”

31. Královské opeře v Covent Garden

-expression in the meaning of “Royal Opera House in Covent Garden”, London

3.1.3 “A2”

“A2” is an independent magazine covering the topics of culture in its broader sense. The chosen article deals with the specific of alternative comics in French literature. The whole article is presented in Appendix C.

32. mainstreamu

- noun in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It was adapted from English “mainstream” with no modifications in spelling and pronunciation. Czech translation is “hlavní proud”.

33. mainstreamovými

- adjective in 7th case, plural, neuter gender. It was derived from loan noun “mainstream” by adding Czech suffix.

34. fandomem

- noun in 7th case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. “Fandom” denotes a group of fans or people with the same interest. Pronunciation was adapted in accordance with spelling as /fʌndɔm/.

35. popkulturou

- noun in 7th case, singular, feminine gender, inflectional pattern “žena”. It is adapted from English “pop culture” with the modification in the form, spelling and pronunciation.

36. undergroundové

- adjective in 4th case, singular, neuter gender. It was borrowed from loan noun “underground” by adding Czech suffixes and refers to “subculture”. In Czech also denoted as “podzemní” or “neoficiální”.

37. indie

- shortened version of “independent”. In this context it functions as uninflected adjective.

38. hlavním proudem

- expression which is a literal translation of “mainstream”. The noun is in 7th case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”.

39. populární

- adjective in 1st case, singular, feminine gender. It was adapted from Middle English adjective “popular” in the meaning “prevalent among the general public”.

40. fanzinů

- noun in 2nd case, plural, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It was adapted from English “fanzine” (fan+magazine) and spelling modified according to pronunciation.

41. fanzinového

- adjective in 2nd case, singular, neuter gender. It was derived from borrowed noun “fanzin” by adding Czech suffixes.

42. workholik

- noun in 1st case singular, masculine gender, inflectional pattern “pán”. It was adapted from English noun “Workaholic” by modification of spelling. Pronunciation is /wɔrkħɔlik/. Varieties *workholik/workaholik/workoholik* are used interchangeably

43. entuziasta

- noun in 1st case, singular, masculine gender, inflectional pattern “předseda”. “Enthusiast” was adapted into English through Greek and French in the meaning “person inspired by God”. In this context it is used for a person who is interested in a particular activity. In Czech spelling was modified and defines pronunciation. Possible equivalent is “nadšenec”.

44. fanouškovství

- noun in 1st case, singular, neuter gender, inflectional pattern “stavení”. It was derived from loan noun “fanoušek” by adding Czech suffix.

45. komerční

- adjective in 4th case, singular, masculine gender. Adapted from loan noun “komerce” by adding adjectival suffix.

46. sci-fi

- shortened version of “science fiction”, a literary genre. In Czech pronunciation is modified according to spelling. In this context it functions as syntactic noun. Czech equivalent “vědecko-fantastická literatura” corresponds with sci-fi.

3.2 Field of sport

3.2.1 “Tennis Arena”

“Tennis Arena” is a magazine published once in two months and the target readers are tennis fans and amateur players. The chosen extract compares the career of two former and successful tennis players Stefan Edberg and Boris Becker and aims at their rivalry. The complete text of the article is in Appendix D.

47. bukovala

- verb in 3rd person, sg., indicative, past tense, imperfective, corresponding with third verb class and verb pattern “kupovat”. The meaning is “to order something in advance”, adapted from English “to book”. Spelling was adapted according to the original pronunciation. Its perfective equivalent is “zabukovala”. Possible Czech equivalent “objednala”.

48. servis

- noun in 4th case, sg, masculine gender. In this context refers to “the manner of serving the ball in tennis”, adapted from “serve”, Czech equivalent “podání” is used interchangeably.

49. koučů

- noun in 2nd case, pl., masculine gender, inflectional pattern “muž” in the meaning “sports trainer or instructor”. It was adapted from English “coach” by adapting the spelling in accordance with the pronunciation of American variety. “Kouč” has a Czech equivalent “trenér”.

50. Grand Slamu

- expression, noun in 2nd case, sg, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It refers to the “four most difficult major tournaments in tennis”. The Czech pronunciation is /grendslem/. It also appears in the form “grandslam”. To express the meaning Czech have to use “turnaj velké čtyřky.”

51. džentlmenských

- adjective in 2nd case, pl., masculine gender in the meaning of “gentlemanlike”, first the noun “džentlmen” was adapted from “gentleman” by the modification of spelling in accordance with the original pronunciation and the adjective was derived by using Czech suffix -ský. “gentlemanských” can be used interchangeably retaining the pronunciation. “Noblesních” could be used instead.

52. tenisem

- noun in 7th case, sg., masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It denotes the type of ball sport. It was adapted from English “tennis” through French by simplifying the double consonant /n/. Czech has no domestic equivalent of this loan word.

53. fanoušků

- noun in 2nd case, pl., masculine gender, inflectional pattern “pán”. It refers to the group of people supporting their favourite player”, it was adapted according to “fans” and suggests the stylistic connotation. In this context “příznivců” could be used interchangeably.

54. kick

- noun in 1st case, sg, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. “Kick” refers to a specific type of a tennis stroke with a sudden forceful jolt.” It was adapted from English with no modification in spelling and pronunciation. It is used as slang word and have no domestic equivalent.

55. volej

- noun in 1st case, sg., masculine gender, inflectional pattern “stroj”. “Volej” denotes the type of a tennis stroke which is played before the ball hits the ground. It was adapted from English “volley” by modification of pronunciation with spelling and the simplification of double “l” and substitution of consonants “y” and “j”. It is used as a slang word.

56. bekhend

- noun in 1st case, sg., masculine gender, inflectional pattern “hrad”. “Bekhend” corresponds with the meaning “a tennis stroke which is played with the back of the hand facing the direction of the stroke”. Adapted from English “backhand” the loan word was modified in accordance with the simplified pronunciation where /æ/ was substituted by /e/. Nonadapted variety “backhand” is used interchangeably. Slang word.

57. grandslamových

- adjective in 4th case, pl., masculine gender. It was derived from loaned noun “grandslam” by adding Czech suffix -ový.

58. Australian Open

- expression, in Czech functions as an uninflected noun and is considered of neuter gender. It refers to one of the Grand Slam tournaments taking place in Melbourne. The original pronunciation is retained. The title is not translated into Czech.

59. Wimbledon

noun in 4th case, sg, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It denotes a grand slam tournament taking place in London, Wimbledon. The pronunciation corresponds with the spelling.

60. US Open

- expression in Czech functioning as an uninflected noun in the same sense as in the example “Australian Open”. “US Open” is a grand slam tournament taking place in Queens, New York City.

61. tenista

- noun in 1st case, sg., masculine gender, inflectional pattern “předseda”. It corresponds with English “tennis player”. “Tenista” was derived from a borrowing “tenis” by adding Czech suffix *-ta*. In this context it could be substituted by a general word “hráč”.

62. základní čáry

- nominal phrase, the head noun is in 2nd case, sg., feminine gender, inflectional pattern *žena*, it is a literal translation of English “baseline” which expresses the line marking the end of the court.

63. číslo 1

- literal translation of “number one” in this context referring to the biggest rival.

64. Davisově poháru

- expression, the head noun is in 6th case, sg., masculine gender, inflectional pattern “hrad”. “Davisův pohár” is a literal translation of “Davis Cup” which is an international tennis team competition.

65. interview

- noun in 6th case, sg, neuter gender. It is uninflected and retains the original spelling and similar pronunciation /intervju:/. “Interview” was adapted into English from Latin and Middle French. Czech equivalent “rozhovor” is used interchangeably.

66. mečbol

- noun in 1st case, sg., masculine gender, inflectional pattern “hrad”. “Mečbol” expresses the “point which can be decisive in winning the match if it is won”. It was created according to the English model “match point” and the “point” was exchanged by “ball”. The spelling was adapted

according to the simplified pronunciation. Non-adapted variety matchball can be used interchangeably. Domestic variety “konečný míč” is quite rare.

67. All England Clubu

- expression, head noun is in 2nd case, sg, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It denotes the title of the club organizing the Wimbledon Grand Slam. The pronunciation remains the same.

68. dolarů

- noun in 7th case, pl, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It was adapted from English “dollar” which has an origin in German “Taler”. The “double l” in “dollar” was simplified and the plural was formed by Czech suffix.

69. odstartovala

- verb in 3rd person, sg., indicative, past tense, perfective aspect. It was adapted from English verb “to start” by adding prefix *-od* and classification into third verb class according to the verb pattern “kupovat”. “Odstartovala” may be substituted by domestic verb “začala”.

70. manažer

- noun in 1st case, sg, masculine gender, inflectional pattern “pán”. It was adapted from English “manager” by modification of a consonant, “g” was substituted by “ž” in accordance with the pronunciation while the rest of the word follows the original spelling. “Manažer” in this context represent a person who takes care of various matters of a client, in Czech equivalent with “zástupce or agent”.

71. Greenpeace

- proper noun referring to international organization whose aim is to preserve the environment and endangered species. In Czech “Greenpeace” is not inflected and pronunciation is /gri:npi:s/.

72. wimbledonském

- adjective in 3rd case, singular, neuter gender. It was derived from loan noun “Wimbledon” referring to tennis Grand Slam.

73. whisky

- noun in 2nd case, feminine gender. “Whisky” is uninflected and in Czech pronounced as /viski/.

74. trend

- noun in 1st case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It was adapted from English noun “trend” and refers to the direction in which something is developing.

3.2.2 “Jezdectví”

“Jezdectví” is a magazine about horse riding and equestrian disciplines published every month. The article offers biography of cutting horse. The full reading of the text is introduced in Appendix E.

75. Smooth Cool Cat

- name of a stallion. In Czech it is uninflected and considered of masculine gender.

76. SilverStone Ranche

- name for a Czech horse ranch. The noun is in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. Spelling is retained even with inflected forms as it is the official name.

77. Quarter horse

- expression denoting an American breed of a horse used for hunting. In Czech also called “Americký kovbojský kůň”.

78. USA

- abbreviation of “United States of America”. Pronunciation may follow the original /ju: es ei/ or adapt to Czech alphabet as /u: es a:/.

79. trenéra

- noun in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “pán”. It was adapted from English “trainer” by modification of diphthong /aɪ/ into monophthong /e/ and lengthening of suffix vowel /e/. “trenér” is synonymous to other anglicism “kouč”.

80. Ugly

- proper noun denoting a name for a horse. It is inflected according to pronominal declension.

81. Cuttingových

- adjective in 2nd case, plural, masculine gender. It was derived from loan noun “cutting” by adding Czech suffixes. It refers to horse competition

during which the horserider is supposed to separate a head of cattle from the herd. Pronunciation is retained.

82. Smooth as a Cat

- expression denoting the breed of horse. It is uninflected in Czech.

83. LTE

- abbreviation of “Lifetime Earnings” denoting the money won in a horse racing competitions. Pronunciation varies from /elti: i:/ to /el te: e:/. Czech equivalent is “celoživotní výděvky”.

84. USD

- abbreviation of “United States Dollar”. Pronunciation is either /ju: es di:/ or czechified /u: es de:/.

85. SR Instant Choice

- name for a racing horse. The expression does not undergo inflection.

86. tréninkové

- adjective in 6th case, singular, feminine gender. It was derived from loan noun “trénink”. Czech synonym is “výcvik” or “příprava”.

87. shows

- noun in 2nd case, plural, feminine gender. “Shows” are uninflected in Czech.

88. show

- noun in 2nd case, plural, feminine gender. The form without -s ending used in plural indicates discrepancy in the use of this word in Czech (*shows/show*).

89. Americany 2010

- proper noun referring to a European horse show. “Americana” is inflected according to the inflectional pattern “žena”. Pronunciation is influenced by spelling /amerɪkʌnʌ/.

90. startoval

- verb in 3rd person, singular, indicative mood, past tense, biaspectual verb, in this context imperfective aspect. It was adapted from English verb “start” and is classified into 3rd verb class.

91. startovní

- adjective in 6th case, singular, feminine gender. It was adapted from loan word “start”. Pronunciation is in accordance with spelling.

92. startujících

- noun converted from from adjective in 2nd case, plural, masculine gender

93. startujících

- adjective in 2nd case, plural, masculine gender

94. odstartovaná

- adjective in 1st case, singular, feminine gender

95. sportovní

- adjective in 2nd case, singular, feminine gender. It was adapted from loan noun “sport”.

96. trenérkou

- noun in 7th case, singular, feminine gender, inflectional pattern “žena”. It was derived as equivalent of masculine gender loan noun “trenér” by Czech suffix *-ka*.

97. Aachen NCHA Limited10000

- expression denoting a name of equestrian show taking place in Germany. “NCHA” is an acronym for “National Cutting Horse Association”.

98. NCHA USA Open in Walldürren

- expression denoting a name of equestrian show of “National Cutting Horse Association”

99. score

- noun in 1st case, singular, neuter gender denoting a number of points achieved. “Score” is nonadapted from the point of view of orthography, orthoepy and morphology. However, variety “skóre” is generally used more often as uninflected noun.

100. Aachen AQHA Junior Cutting

- expression denoting a name of equestrian show. “AQHA” is an abbreviation of “American Quarter Horse Association”.

101. 2010 Futurity Champion NCHA of Germany

- expression denoting the title of a winner of National Cutting Horse Association cutting show.

102. shows

- noun in 2nd case, feminine gender. The form with ending *-s* is here used to denote singular.

103. Junior Cutting Open

- expression denoting a name of horse cutting show. It is uninflected in Czech.

104. Winner of 2011 AQHA European Championship

- expression referring to the title of winner of European Championship of “American Quarter Horse Association”.

3.3 Field of law

3.3.1 “Obchodní právo”

Magazine “Obchodní právo” includes treatises and opinions of professionals in the field of law. The article describes the modification of requirements concerning the “Contract for work”. The full reading of article is to be found in Appendix F.

105. claimů

- noun in 2nd person, plural, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It was adapted from English “claim”. Pronunciation and spelling is retained and the plural is formed by Czech suffix. In this context “claimů” may be substituted by “limitů”.

106. FIDIC

- acronym for “International Federation of Consulting Engineers” translated into Czech as “Mezinárodní federace konzultačních inženýrů” Pronunciation is /fɪdɪk/.

107. General Contracting

- expression denoting the type of construction project. Into Czech it is translated as “Generální dodavatelství. “Contracting” undergoes inflection according to the pattern “hrad”.

108. Design-build

- expression referring to the type of construction project also used as acronym “DB”. Inflection follows the pattern “hrad”.

109. Construction Management

- expression labelling the type of construction project (acronym “CM”). “Management” is inflected according to the pattern “hrad”.

110. Design-Bid-Build

- alternative expression denoting the concept of “General Contracting”

111. EPC

- abbreviation of “Engineer-Procure-Construct” denoting a subtype of “Design-build” projects.

112. USA

- abbreviation of “United States of America”

113. Cost plus

- expression denoting on the base of a fixed surcharge added to the direct costs of individual contractors. “Cost plus” is not inflected.

114. manažerské

- adjective in 4th case, plural, feminine gender. It was derived from noun “manažer” borrowed from English “manager” by adding adjectival suffix.

115. EPCM

- abbreviation of “Engineering Procurement Construction Management”

116. trendům

- noun in 3rd case plural, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. Adapted from English “trend” denoting tendency which is fashionable and popular in society.

117. The FIDIC Silver Book

- expression referring to business contract

118. civil law

- expression related to the system of law which is based on the ancient Roman system. Czech equivalent is “občanské právo”.

119. common law

- expression related to the body of English law which was adapted in different states of USA. Czech equivalent is “Angloamerické právo”.

3.3.2 Právo a rodina

“Právo a rodina” is a magazine issued monthly and concentrates on family law and the subscribers are the professionals in this field. It is intended for the workers in administration, education, lawyers etc. It captures the latest modifications in Czech and international law. The article

deals with the phenomenon of stalking. The whole text is to be found in Appendix G.

120. cyberstalking

- is “the molestation of a victim through the use of computers and other electronic media.“ It is a nominal compound consisting of adjective “cyber” and “stalking”. The original pronunciation [saɪbə] is in Czech reflected as [kɪber]. “Cyberstalking” suggest the masculine gender and is classified according to the inflectional pattern “hrad“. This word is becoming popular recently as a new law on stalking has been issued and Czech does not have precise equivalent denoting this type of behaviour.

121. stalking

- refers to the molestation of a victim in a general sense. Its characteristics are similar to those mentioned above in the item “cyberstalking.”

122. expartner stalking

- labels another compound connected with the molestation of a victim, in this case done by a former partner. The first component “expartner” remains uninflected, only the second component is inflected. In Czech it is possible to use synonymously the expression “pronásledování bývalým partnerem”.

123. e-maily

- refers to the electronic messages, being the abbreviation for electronic. Czech spelling is modified in that it contains a hyphen in contrast with English one-word spelling. The plural is realized by Czech suffix –y instead of English “emails”. This lexical item is fully adapted into Czech and preferred to the term “elektronická pošta”.

124. chatroomech

- denotes websites serving to electronic communication on various topics. Pronunciation corresponds with the original one. The plural is in this context realized by Czech suffix but the English plural form may also be accepted i.e. chatrooms. Apart from that there exist two spelling varieties *chat room/chatroom*.

125. Intranetu

- noun in 6th case, singular, masculine gender and inflectional pattern “hrad”. “Intranet” refers to a private communication network.

126. chat

- noun which takes masculine gender in Czech and retains both original spelling and pronunciation

127. blog

- denotes webpage which is created by someone to present their opinions, work, experience etc. The plural is formed by adding Czech suffix – y. Pronunciation and spelling is consistent. Czech equivalent would be “internetový deník”.

128. online stalking

- may be considered similar to cyberstalking in terms of meaning but formally is closer to set expression than compound.

129. internetových

- adjective in 2nd case, plural, masculine gender which was created from loaned noun “internet” by Czech ending -ový. The pronunciation was adapted according to the spelling. The lexeme was borrowed as a reaction on extralinguistic circumstances - the new invention in technology required new word.

130. homepages

- noun in 1st case, plural, feminine gender. It denotes the webpages which are set as the initial ones by the internet users so that they have an easy access to them. The nominal compound consists of “home” and “pages”. It is accepted in the same form and pronunciation, English plural is retained and there is no inflection. It may be substituted by Czech equivalent “domovské stránky”.

131. internet

- noun in 1st case, singular, masculine gender. Related to “internetových” discussed above.

132. stalker

- noun in 1st case, singular, masculine gender. Refers to a person who does the “stalking”. The spelling and pronunciation is retained. Inflectional pattern: pán (ending -a in 2nd case).

133. online

- in this example functions as adverb, meaning: happening in the Internet. The spelling oscillates between “online” and “on-line”

134. offline

- functions as adverb, meaning: happening outside the Internet. The spelling oscillates between “off-line” and “offline”.

135. e-mailovou

- adjective in 4th case, singular, feminine gender, derived from base noun e-mail by adding suffix *-ová*.

136. partnerkou

- noun, 7th case, singular, feminine gender. First the male gender variety “partner” established in English through Latin and French, later borrowed and the feminine gender variety was created in Czech by adding suffix *-ka* (partnerka). Czech equivalent “spoluúčastnice” is rarely used.

137. SMS zpráva

- SMS is an abbreviation of “Short Message Service”, text message sent by a mobile phone. Together it forms a hybrid expression consisting of foreign and domestic word. The acronym is uninflected and its position is unusual as in Czech the noncongruent attribute follows not precedes the noun. Pronunciation is identical with English.

3.4 Field of computing

3.4.1 “Epocha”

“Epocha” is a monthly popular magazine covering various topics including computer technology. Chosen text describes computer viruses which caused the largest damage to PC users. The full reading of the text is placed in Appendix H.

138. dolarů

- noun in 4th case, plural, inflectional pattern “hrad”. It was adapted from American English “dollar”.

139. restartuje

- verb in 3rd person, singular, indicative, present tense, perfective aspect. “Restartovat” was adapted from English “restart” and is classified into 3rd verb class (pattern “kupovat”).

140. e-mailové

- adjective in 4th case, plural, masculine gender. It was derived from loan noun “e-mail”.

141. servery

- noun in 4th case, plural, masculine gender, inflectional pattern “hrad” denoting “computer which allows access to a centralized resource in a network”. Pronunciation /servr/ is modified according to spelling. “Servery” are interchangeable with “centrální počítače”.

142. Pentagonu

- proper noun in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad” referring to the Headquarters of the US Ministry of Defense. Pronunciation is /pentagon/.

143. CIA

- abbreviation of “Central Intelligence Agency”. Original pronunciation /si: ai ei/ is retained.

144. restartu

- noun in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It is used in computing with pronunciation /restart/ in Czech.

145. MSBlast

- proper noun denoting the computer virus. Pronunciation is /em es bla:st/.

146. Blaster

- proper noun referring to the computer virus “MSBlast”. In Czech it undergoes inflection in accordance with pattern “hrad”.

147. Lovsan/Lovesan

- interchangeable varieties of nicknames for the computer virus “Blaster”. Both nouns are inflected according to pattern “hrad”.

148. operačních systémů

- literal translation of English “operating systems” which are systems that support the basic functions of computers.

149. Windows XP

- proper noun referring to operating system. Pronunciation is czechified into /vindoʊs iks pe:/.

150. Windows 2000

- proper noun denoting operating system. The numeral is in Czech pronounced as /dvΛ tisi:tse/.

151. hackeři

- noun in 1st case, plural, masculine gender, inflectional pattern “pán” adapted from English “hacker”. Pronunciation is /hekr/.

152. Microsoftu

- proper noun in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad” defining computer software company.

153. IP adres

-“IP” functions as acronym of “Internet Protocol”. Pronunciation remains the same.

154. windowsupdate.com

- expression denoting the Windows server

155. ILOVEYOU

- expression referring to a computer virus

156. VBS/Loveletter

- proper noun denoting the name of computer virus “ILOVEYOU”

157. Lovebug

- alternative name for “VBS/Loveletter” virus. It is inflected in accordance with pattern “hrad”. Pronunciation is identical with the original.

158. LOVE-LETTER-FOR-YOU.vbs

- expression denoting the name of a computer file

159. programu

- noun in 6th case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It was adapted from American English “program” and used in the “computing sense” in this context.

160. Microsoft Outlook

- “Microsoft Outlook” denotes an application for email and diary. “Outlook” is inflected according to pattern “hrad”.

161. USA

- abbreviation of “United States of America”

162. internetu

- noun in 3rd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”

163. Code Red

- expression denoting the type of a computer worm. Pronunciation remains unchanged.

164. Bílého domu

- literal translation of “White House” referring to the seat of US President

165. Windows NT

- expression denoting operating systems by Windows. Abbreviation “NT” stands for “new technology”.

166. restartování

- noun in 1st case, singular, neuter gender, inflectional pattern “stavení”. It was derived from loan verb “restartovat”. Pronunciation is modified according to spelling.

167. eEye Digital Security

- expression referring to the name of the company dealing with the antivirus protection.

168. Code Red Mountain Dew

- name for a popular drink which inspired the name for the computer worm “Code Red”

169. Code Red II

- name for a new variant of “Code Red” computer worm

170. Melissa

- proper noun referring to the computer virus. “Melissa” is inflected according to pattern “žena”.

171. diskusního fóra

- translation of English “discussion forum”. The noun is in 2nd case, singular, neuter gender and inflectional pattern is “město”.

172. wordový

- adjective in 4th case, singular, masculine gender. It was adapted from noun “Word” by adding Czech suffixes.

173. List.DOC

- name for the computer file infected by the virus

174. e-mailly

- noun in 4th case, plural, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It was adapted from English “email”. Czech pronunciation copies the original.

175. Simpsonovi

- proper noun denoting a Czech translation of the name of American TV show “The Simpsons”. Czech pronunciation is /sɪmpsons/.

176. programátor

- noun in 1st case, singular, masculine gender and inflectional pattern “pán”. It was derived from verb “programovat”.

177. zdrojového kódu

- literal translation of English “source code”. The noun is in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”.

178. Sobig

- proper noun denoting the name of a computer worm

179. Trojským koněm

- literal translation of English “Trojan Horse” denoting a special type of computer virus. The noun is in 7th case, singular, masculine gender, inflectional pattern “muž”.

180. deaktivoval

- verb in 3rd person, singular, indicative, past tense, perfective aspect. “Deaktivovat” was adapted from English “deactivate” in the meaning of “make something inactive by destroying it”. It is classified into 3rd verb class and pattern “kupovat”.

3.4.2 Technet.cz

“Technet.cz” is a section of internet news website idnes.cz dealing with the news in modern technologies. Several applications for tablets and smartphones are described in the extract. For the full reading of the text see Appendix I.

181. aplikace

- noun in 1st case, plural, feminine gender, inflectional pattern “růže”.
“Aplikace” are programs designed to fulfil a specific purpose.
“Applications” was adapted into English through Latin and Old French.
Double consonant /p/ was simplified.

182. hackery

- noun in 4th case, plural, masculine gender, inflectional pattern pán. It denotes people who gain unauthorized access to computer records, from English “hackers”. Pronunciation /hekry/ is simplified to fit in.

183. tablety

- noun in 4th case, plural, masculine gender, inflectional pattern “hrad”.
“Tablety” denote small portable computers. Originally, “tablet” was adapted to English through Latin and French having the meaning “small table”. The pronunciation is in agreement with spelling.

184. Android

- proper noun in 1st case, sg., masculine gender, inflectional pattern “hrad”.
It is a trade mark of operating system used in smartphones and tablets. The word “android” used to denote a robot with human appearance in sci-fi literature which attested in English through French and Modern Latin.
Pronunciation copies spelling.

185. e-mailly

- noun in 4th case, plural, masculine gender, inflectional pattern “hrad”.
Adapted from English “email” it retains the original spelling.

186. program

- noun in 1st case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”.
It was adapted into English through Greek and Latin in the meaning “public notice”. The use in computing is since 1945. Pronunciation was adjusted according to spelling.

187. surfování

- noun in 4th case, singular, neuter gender, inflectional pattern stavení. It is used to denote „activity of searching website on the Internet without looking for specific information“. It was adapted from English “surfing”.
Pronunciation is /serfova:ni:/.

188. Hacker's Keyboard

- nominal phrase, head noun is uninflected. It denotes the name of application for tablets, therefore the original form is retained in terms of spelling and pronunciation.

189. softwarových

- adjective in 2nd case plural feminine gender. It was adapted from loan noun “software” by adding Czech adjectival suffix. Pronunciation is similar to the original with modification /w/ into /v/. /softve:r/.

190. smartphony

- noun in 4th case, plural, masculine gender, inflectional pattern “hrad”, with the meaning “mobile phones performing many functions similar to computer and having operating system capable of running applications”. Pronunciation corresponds with the original American variety. Equivalent “chytré telefony” which is a calque of “smartphones” can be used interchangeably.

191. predikci

- noun in 4th case, singular, feminine gender, inflectional pattern “růže”. English “prediction” was adapted through Medieval Latin and Middle French. In this context “predikce” relates to the function available in tablets which offers the user possible words he may want to use while writing sms. Czech synonym is “předpovídání”.

192. doinstalovat

- infinitive of a verb in perfective aspect. It was derived as a perfective equivalent of verb “instalovat” (which was adapted from loan verb “install”) by adding Czech prefix *do-* and classified into the fourth verb class with verb pattern “kupovat”.

193. webových

- adjective in 2nd case, plural, feminine gender relating to the “World Wide Web”. “Webových” was derived from loan word “web” by Czech suffixes.

194. internetová

- adjective in 1st case, singular, feminine gender. It was derived from loan noun “internet” by adding suffixes.

195. televize

- noun in 1st case singular feminine gender inflectional pattern “růže”.
“Television” was formed in English or borrowed from French.

196. Netflix

- proper noun in 1st case, singular, masculine gender, in the expression
“televize Netflix” the name does not undergo inflection but standing
independently it is inflected according to the pattern “hrad”. “Netflix “an
American provider Internet streaming television available to North and
South America and some other countries”.

197. Pandora

- proper noun in 1st case, singular, feminine gender, inflectional pattern
“žena”. “Pandora” is an online radio not available to listeners outside the
USA.

198. Phony

- proper noun in 1st case, plural, masculine gender, inflectional pattern
“hrad”. It is a name of Android application ensuring that any website will
be displayed in the full form designed for computers.

199. Firefox

- proper noun in 4th case, singular, masculine gender, inflectional pattern
“hrad” denoting Internet Browser. The original trade mark is retained.

200. internetového prohlížeče

- expression, the noun is in 2nd case, sg, masculine gender, inflectional
pattern “stroj”. It is a literal translation of English “internet browser”.

201. displeji

- noun in 7th case, plural, masculine gender, inflectional pattern “stroj”. It
was adapted from English noun “display” in the meaning “electronic device
for the visual presentation of data or images”. The spelling was stabilized
in accordance with pronunciation. The non-adapted variety “display” can
also appear in Czech.

202. Opera

- proper noun in 1st case singular, feminine gender, inflectional pattern
“žena”. It is the name of Internet Browser.

203. Off-road

- in this context functions as adjective relating to the type

of the mode which lowers the amount of downloaded data. Spelling and pronunciation is retained.

204. dat

- noun in 2nd case, plural, neuter gender, inflectional pattern. It was adapted from English “data” (with origin in Latin “datum”) and it denotes “transmittable computer data”. Pronunciation was influenced by spelling.

205. AVG Antivirus PRO

- proper noun in 1st case, singular, masculine gender denoting antivirus program.

206. iPad

- noun in 4th case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad” denoting electronic device similar to multifunctional computer.

207. Windows 8

- proper noun in this text uninflected. It denotes operating system in computers. Czech pronunciation is /vindows/ and the numeral /eit/ is substituted by Czech /osm/ or /osmitjki/.

3.4.3 “Mobil.cz”

“Mobil.cz” is a section of news website idnes.cz concentrating on the latest news in the world of mobile phones, tablets etc. The article mentions the purchase of application “Whatsapp” by Facebook. The full article is placed in Appendix J.

208. Facebook

- proper noun in 1st case, singular, masculine gender, inflectional gender “hrad”. It is used without any modification in Czech.

209. WhatsApp

- proper noun in 4th case, singular, feminine gender. It denotes an Android application.

210. Googlu

- proper noun in 3rd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad” denoting an internet browser.

211. sociální síť

- noun in 4th case, singular, feminine gender, inflectional pattern “píseň”. It is a literal translation of “social network”.

212. Fortune

- proper noun in 4th case, singular, masculine gender. “Fortune” is a business magazine published in USA. The title remains uninflected.

213. Reuters

- proper noun in 1st case, singular, feminine gender. It refers to “European news agency” and does not undergo inflection.

214. tržní hodnoty

- expression, noun is in 2nd case, singular, feminine gender, inflectional pattern “žena”. “Tržní hodnoty” is a literal translation of “market value” referring to the field of economics.

215. Microsoftu

- proper noun in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. Original pronunciation is retained.

216. Applu

- proper noun in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. Trade-mark.

217. AP

- abbreviation for “Association Press” which is a name for news agency seated in New York City. In Czech it is uninflected and the pronunciation may be either /ei pi:/ or /a:p:/.

218. Lightspeed

- proper noun in 1st case, singular, feminine gender. It is a shortened version of “Lightspeed Media Corporation.”

219. eMarketer

- proper noun of male gender. It denotes a research centre. In Czech it would be either pronounced /i: ma:kitr/ or /e: marketr/.

220. BBC

- abbreviation of “British Broadcasting Corporation”. The pronunciation /bi: bi: si:/ remains the same in Czech.

221. Messenger

- proper noun in 1st case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad” (-u) referring to a Facebook application. Pronunciation varies from /mesindʒ/ to /mesendʒ/.

222. DLD

- abbreviation of “Digital-Life-Design” which is a global network. Pronunciation in Czech is /de: el de:./.

223. Univerzity sv. Jana

- literal translation of “St John’s University” in New York City. Both expressions are used.

224. Silicon Valley

- expression in 6th case, singular, neuter gender denoting the area around San Francisco with many technological companies. The expression is not inflected and possible translation is variety “Křemíkové údolí”.

225. WhatsApp

- proper noun in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It stands for the name of Android application.

226. Stanfordovy univerzity

- expression in 2nd case, singular, feminine gender, inflectional pattern “žena”. It is a literal translation of “Stanford University”.

227. Yahoo

- acronym of “Yet Another Hierarchical Official Oracle” which refers to an internet website.

228. Viber

- proper noun denoting an Android application

229. WeChat

- trade mark denoting an Android application. The expression functions as noun in 1st case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”.

230. KakaoTalk

- trade mark denoting an Android application. The expression functions as a noun in 1st case, singular, masculine gender, usually uninflected.

231. Snapchat

- trade mark denoting an Android application. The expression functions as a noun in 1st case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”.

232. iOS

- acronym of “iPhone Operating System”. Pronunciation /aɪ ɒʊ es/ is retained.

233. BlackBerry

- trade mark denoting operational system. It does not undergo inflection.

234. Windows Phone

- trade mark denoting operational system. It is either inflected according to the inflectional pattern “hrad” (-u) or remains uninflected.

235. Symbian

- trade mark denoting operational system. It is a noun of masculine gender, inflectional pattern “hrad”.

3.5 Field of history

3.5.1 “Historie a vojenství”

Magazine “Historie a vojenství” is a specialized magazine which is published quarterly and focuses mainly on the Czech military history and weapons used in the 20th century. The extract deals with airborne operation “GUMMIT” and Czech and Austrian resistance movement during the WWII. The whole text is to be found in Appendix K.

236. Emergency Powers Act

- expression denoting the Act by British Parliament from 1939

237. Council of Austrians in Great Britain

- the official name of the council of those Austrians who fought on the British side in WWII

238. Auxiliary Military Pioneer Corps

- name of military Corps “Pomocný vojenský ženijní sbor”. Shortened as “AMPS”.

239. Austria Office

- name for the Austrian war office

240. Labour Party

- name of British political party. Czech equivalent is “Labouristická strana”.

241. Pioneer Corps

- shortened version of “Auxiliary Military Pioneer Corps” mentioned above

242. Young Austria

- name of the Austrian left-wing political movement

243. Royal Navy

- name for British Navy. Czech equivalent “Britské královské námořnictvo” may be used in this context.

244. RAF

- acronym for “Royal Air Force”, British Air Force. Pronunciation /a:r eɪ ef/ is substituted by /er a: ef/ in Czech.

245. SOE

- abbreviation of “Special Operation Executive” which was a British organisation coordinating the operation of partisan groups during WWII. In Czech called “Oddělení pro zvláštní operace”.

246. Auxiliary Territorial Service

- name for a woman branch of British Army. Acronym “ATS” retains its original pronunciation.

247. Royal Medical Army Corps

- medical branch of British Corps

3.5.2 “Svět obrazem”

“Svět obrazem” is a monthly magazine about history and culture. The article discusses the sinking of Titanic. For the full reading of the text see Appendix L.

248. Titaniku

- proper noun denoting the liner that sank in 1912 “Titaniku” is in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It was adapted from “Titanic” by modification of final consonant “c” into “k”.

249. turisté

- noun in 1st case plural, masculine gender, inflectional pattern “předseda”. It was borrowed from English “tourist” and modified in accordance with pronunciation.

250. National Geographic

- name for a magazine about nature. “National Geographic” is uninflected in Czech.

251. Submersible Expeditions

- name of a company which offers tour in search for shipwrecks.

252. dolarů

- noun in 2nd case, plural, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. Adapted from “dollar”.

253. turismus

- noun in 1st case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It was borrowed from English “tourism”. Domestic synonym for “turismus” is “cestovní ruch”.

254. komerčních

- adjective in 2nd case, plural, masculine gender. Derived from loan noun “komerce” by adding suffixes.

255. box

- noun in 1st case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. The form remains unchanged and in this context defines “an area of the page that contains separate printed matter”.

256. 3D model

- “3D” is an abbreviation of “three dimensional”. Pronunciation corresponds with Czech alphabet.

257. Olympic

- proper noun denoting sister ship of Titanic. In contrast with “Titanik”, “Olympic” retains its form but is also inflected according to the pattern “hrad”.

258. White Star Line

- name of cruise company. The form and pronunciation follows the original ones.

259. vizuální

- adjective in 4th case, singular, neuter gender. It was adapted from “visual”.

260. USS Tresher

- proper noun referring to the name of American submarine

261. USS Scorpion

- proper noun denoting the name of American submarine

262. Argo

- proper noun defining the submarine which was able to descend into the deep waters of the ocean.

3.6 Field of economics

3.6.1 “Bankovníctví”

“Bankovníctví” is a monthly magazine bringing financial information specifically in the field of banking. The text reflects on the future development of ATM. The whole article is placed in Appendix M.

263. marketingu

- noun, 6th case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”, denotes “market research, a field of economics”, Czech equivalent “průzkum trhu”.

264. bezkontaktní platby

- literal translation of English “contactless payments”

265. šeků

- noun in 2nd case, plural, formed by Czech suffix, masculine gender, inflectional pattern “hrad”, denotes “a written order to a bank to pay a stated sum from the drawer’s account”, from English cheque through Persian, Arabian and German. Czech equivalent “bankovní poukázka” is used rarely.

266. uživatelské rozhraní

- expression, calque - a literal translation of English “User Interface”, used in computing with the meaning “The means by which the user and a computer system interact”

267. cílovou skupinu

- literal translation of English “target group”, term used in marketing denoting “group of potential customers aimed at with the offer of products, services, etc.”

268. servisní

- adjective in 4th case, singular, feminine gender, it was derived from loanword “servis” (original English form service) by adding Czech suffix - ní, spelling adapted in according with pronunciation, Czech equivalent “služební”.

269. videa

- noun in 2nd case, singular, neuter gender, inflectional pattern “město”, “denoting picture which is displayed on a television screen”, adapted from English “video” through Latin, pronunciation adapted in accordance with spelling, denoting new invention.

270. kamery

- noun in 2nd case, singular, feminine gender, inflectional pattern “žena”, denoting “television filming device”, adapted from English camera through Latin and Italian, substitution of letter “c” for “k”, denoting new invention.

271. software

- nominal compound in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”, denoting in computing “the programme components of a computer”, adapted from English “software”, pronunciation /sofтвер/, denoting a new invention.

272. ATMIA

- is an acronym standing for “Automated Teller Machine Industry Association”

273. OCNE Foundation

- OCNE is an abbreviation standing for “Oregon Consortium for Nursing Education”

274. handicapovaným

- adjective in 3rd case, plural, masculine gender, denoting “people with disabilities”, derived from a loaned noun “handicap” by adding Czech suffixes, pronunciation /hendikep/, two possible varieties

handicapovaným/hendikepovaným, Czech equivalent “znevýhodněný” could be used in this context.

275. ATM & Fraud Product Managera

- noun phrase in 2nd case, singular, masculine gender, inflectional pattern “pán”, denotes the title of function in a company, word order different from Czech use, pronunciation remains the same, used interchangeably with “manažer”.

276. Global Payments Europe

- denotes the title of a Czech financial company

277. benefit

- noun in 4th case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. Adapted from English “benefit” (origin in Latin and French) without any modifications. “Zisk” may be used interchangeably in this context.

278. Multivendor software

- expression, denotes the “software from more than one supplier”, pronunciation is retained, denoting a new invention.

279. internetové bankovníctví

- expression, calque - a literal translation of English “internet banking” denoting “bank services provided through the use of the Internet”.

280. nákupní chování

- expression, a literal translation of English “shopping behaviour”, denotes the “behaviour of customers while shopping”.

3.6.2 “Ekonomie Regulace: Soudobé trendy a Compliance Costs”

“Ekonomie Regulace: Soudobé trendy a Compliance Costs” is a monography dealing with the economics of regulation and the costs resulting from the need of regulation. The whole article is to be found in Appendix N.

281. Europe Economics

- trade mark denoting a company providing consultancy in economic regulation. It is not subject to inflection.

282. Costs of compliance

- “Costs of compliance” are costs needed on following the economic regulations. Spelling and pronunciation are retained. Czech equivalent is “náklady na dodržování předpisů”.

283. FSAP

- abbreviation of “Financial Services Action Plan”. Pronunciation either follows the original /ef es ei pi:/ or adapts to Czech as /ef es ei pe:/. Czech translation is “Akční plan finančních služeb”.

284. Compliance costs

- the meaning is identical with “cost of compliance”

285. Capital Requirement Directive

- expression denoting economic directive. In Czech “Nařízení o kapitálových požadavcích”.

286. Transparency Directive

- expression denoting economic directive. Czech equivalent is “Směrnice o transparentnosti”.

287. MiFID

- acronym standing for “Markets in Financial Instruments Directive”. In Czech “Směrnice o trzích finančních instrumentů”.

288. Third Anti-money Laundering Directive

- expression denoting economic directive. Czech equivalent is “Třetí směrnice proti praní peněz”.

289. Prospectus Directive

- expression denoting economic directive. In Czech it is translated as “Směrnice Prospěch”.

290. Financial Conglomerate Directive

- expression denoting economic directive. Czech translation is “směrnice o finančních konglomerátech”.

291. Asset managers

- expression, noun is in 1st case, plural, masculine gender. “Asset managers” are people who provide services in investments and management of money.

292. Northern (institute)

- adjective in 4th case, singular, feminine gender denoting one category of institutions.

293. Southern

- adjective in 4th case, singular, feminine gender denoting one category of institutions.

294. New member states

- expression denoting institutions seated in Czech Republic, Hungary, Bulgaria, Malta and Cyprus. Czech equivalent is “nové členské státy”.

295. CRD

- abbreviation standing for “Capital Requirement Directive”

296. default rate

- expression, noun is in 4th case, singular. It is used interchangeably with translation “míra selhání”.

297. IT

- abbreviation of “Information Technology”. Pronunciation oscillates from /ai ti:/ to /i: te:/. Anteposition of noncongruent attribute does not correspond with Czech usage.

298. reporty

- noun in 4th case, plural, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. It is used in the meaning accounts given in the form of official documents. Pronunciation is adapted according to spelling.

299. management

- noun in 1st case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad” denoting a field of economics dealing with leadership of people. Pronunciation oscillates between /manidʒmənt/ and /menedʒmənt/. Possible Czech equivalent is “vedení”.

300. ratingu

- noun in 6th case, singular, masculine gender, inflectional pattern “hrad”. Pronunciation is retained. “Rating” relates to a classification of subjects in comparison with others. There is a Czech equivalent “hodnocení”.

4 RESULTS OF PRACTICAL ANALYSIS

4.1 Frequency of anglicisms in the articles

The results of my research are organized into 6 tables according to individual fields. Frequency of anglicisms out of the total number of words in the article is demonstrated in the last column of the table.

Table 1: Field of culture

Source	Total number of words	Number of anglicisms	Frequency (%)
Cinemapur	1218	20	1.64
Advojka	1164	31	2.66
Hudební rozhledy	1651	27	1.64
Field of culture	4033	78	1.93

Table 2: Field of sport

Source	Total number of words	Number of anglicisms	Frequency (%)
Tennis Arena	878	44	5.01
Jezdectví	368	46	12.5
Field of sport	1246	90	7.22

Table 3: Field of law

Source	Total number of words	Number of anglicisms	Frequency (%)
Právo a rodina	524	36	6.87
Občanské právo	1550	46	2.96
Field of law	2074	82	3.95

Table 4: Field of computing

Source	Total number of words	Number of anglicisms	Frequency (%)
Technet.cz	557	88	15.79
Mobil.cz	801	83	10.36
Epocha	1328	126	9.49
Field of computing	2686	297	11.06

Table 5 : Field of history

Source	Total number of words	Number of anglicisms	Frequency (%)
Svět obrazem	1339	37	2.76
Historie a vojenství	936	24	2.56
Field of history	2275	61	2.20

Table 6: Field of economics

Source	Total number of words	Number of anglicisms	Frequency (%)
Compliance costs	414	33	7.97
Bankovníctví	961	24	2.50
Field of economics	1375	57	4.15

As expected, the highest frequency of anglicisms was found in articles about computing (11.06 %) and sports (7.22 %) as these fields have large potential of global development.

At the present time computers, laptops, tablets, smartphones, internet, facebook and other devices and social networks belong to favourite technical inventions among the youngest generation and knowledge of these technologies is the integral part of working process.

High frequency of anglicisms in the field of sport results from the fact that a lot of sports expanding all over the world (football, basketball, tennis etc.) have its origin in English speaking countries.

4. 2 Commentary on individual word classes

In the next part of my analysis I examined particular word classes of the whole set of 300 anglicisms mentioned above (in the section 3). Results are stated in the table below.

Table 7: Frequency of word classes

Word classes	Total number	Frequency (%)
Nouns	239	79.67
Adjectives	31	10.33
Verbs	6	2
Adverbs	3	1
Others*	21	7
Overall	300	100

*Others=abbreviations and acronyms

In terms of occurrence of individual word classes within the analysed anglicisms, nouns and nominal phrases are the most frequent and form almost 80 percent of the whole sum. Adjectives are the second most frequent word class totalling the number of 31 which equals over 10 percent. Verbs appear in six cases and adverbs are used only occasionally. Remaining words are acronyms and abbreviations.

Nouns and nominal phrases

The instability of orthoepy norm can be seen in examples *management* with pronunciation oscillating between /*manidʒmənt*/ and /*menedʒment*/ or *messenger* which is pronounced either as /*mesindʒ*/ or /*mesendʒ*/. Pronunciation of these nouns is not steady and allow doublets as their adoption is of recent date and they refer to the parts of reality which were not known in Czech environment until the Velvet Revolution in 1989.

Almost half of the whole amount of analysed nouns and nominal phrases are proper nouns which in most cases retain their original English pronunciation and does not undergo inflection. However, some of them, mainly from the field of computing are adapted to Czech morphological system and are classified to inflectional pattern “hrad” (e.g. *Facebook*, *Snapchat*, *Google*).

Another noticeable phenomenon is also the discrepancy between the means of forming plural in the example *show*. The plural is in the same text once expressed by bound grammatical morpheme *-s* (*shows*) and later on the form *show* appears which may signify either singular or plural according to the context.

Nominal phrases formed by the literal translation from English to Czech language were found mainly in the articles concerning the field of computing (*operační systém*, *internetový prohlížeč*, *sociální síť*, etc.) and in culture usually referring to the names of cultural venues in English speaking countries (*Metropolitní opera*, *Washingtonská národní opera*, *Královská opera v Covent Garden*).

Adjectives

Some adjectives found in the articles also confirm the existence of nonintegrated and fully integrated doublet e.g.

handicapovaný/hendikepovaný or *gentlemanský/džentlmenský* and the choice of variety depends on the preference of a language user.

Word *startující* is mentioned twice in the magazine “Jezdectví” once functioning as adjective and once as a noun.

Verbs

All six loan verbs were adapted to 3rd verb class and are inflected according to the verb pattern “kupovat”. Verbs *odstartovat* and *doinstalovat* are perfective verbs formed as imperfective equivalents of *startovat* and *instalovat*. Verbs *bukovat*, *startovat*, *deaktivovat* and *restartovat* are biaspectual and the aspect depends on the specific context.

Acronyms and abbreviations

Most of analyzed abbreviations can be pronounced either according to the English phonemic system or Czech phonemic system (e.g. *HBO*, *USA*, *USD*). On the other hand, the original pronunciation is always retained in the examples *BBC* or *CIA*.

5 CONCLUSION

The aim of my bachelor thesis was to analyze the occurrence of anglicisms, i. e. words of English origin or words which were adopted into the Czech language from English and describe the means of their formal adaptation. To accomplish this aim I used a method of excerpting anglicisms from selected articles published in Czech magazines between 2010 - 2014. Anglicisms found in the texts in the total amount of 300 items have been defined with the use of several dictionaries. In the theoretical part of my work I paid attention to the description of orthographic and orthoepic adaptation of English words into Czech and morphological adaptation. The final chapter contains a few words about acronyms and abbreviations.

The practical part was concentrated on the presence of anglicisms in chosen fields of human activity starting in culture and ending in economics. In each chapter there is an explanation of lexical meaning in given context, in what form it appears in the text and in some cases its pronunciation. Results of research confirmed expectations that the highest rate of anglicisms appears in the field of computing. This is a comparatively new area which is on the rise and requires adopting foreign words as suitable Czech words referring to various new inventions which are missing in the lexicon. Many anglicisms have been adapted into Czech language and they are an important part of written and spoken communication. From the selected articles, I concluded that their authors had often preferred using the loanword to the Czech equivalent (e.g. *homepages/domovské stránky*, *interview/rozhovor*, *bukovat/objednat*, *star/hvězda*). It can be assumed that the process of enriching Czech language by anglicisms will continue mainly in dynamically expanding spheres of life such as science and technology.

Knowledge of English plays a crucial role with respect to the young Czech generation considering the integration of Czech society into the process of globalization and the European Union.

References

- Baugh & Cable. *A History of the English Language*. London: Routledge.
- Bozděchová, I.(1997). `Vliv angličtiny na češtinu`. In Daneš, F. (ed.).
Český jazyk na přelomu tisíciletí. Praha: Academia.
- Filipec J. – Čermák F.(1985). *Česká lexikologie*. Praha: Academia.
- Hauser, P. (1980). *Nauka o slovní zásobě*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Hůrková, J. (1995). *Česká výslovnostní norma*. Praha: Scientia.
- Mravinacová, J. (2005). `Přejímání cizích lexémů`. In Martincová, O. (ed.).
Neologizmy v dnešní češtině. Praha: ÚJČ AV ČR.
- Sochová Z.-Poštolková B. *Co v slovnících nenajdete: Novinky v současné slovní zásobě*. Praha: Portál.
- Svobodová, D. (2009). *Aspekty hodnocení cizojazyčných přejímek: Mezi módností a standardem*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.
- Svobodová, D. (2001). `Současné tendence ve vývoji české slovní zásoby`. In *Čeština-Jazyk slovanský*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta
- Viereck, W. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. Praha: Lidové noviny.
- Quirk, R. *A Grammar of contemporary English*. London: Longman Group

Dictionaries

- Farlex, Inc. (2014). *The Free dictionary by Farlex*. Retrived from
<http://acronyms.thefreedictionary.com/>
- Sochová Z.-Poštolková B. *Co v slovnících nenajdete: Novinky v současné slovní zásobě*. Praha: Portál.
- Martincová a kol. (1998). *Nová slova v češtině: Slovník neologizmů*. Praha: Academia.
- Martincová a kol. (2004). *Nová slova v češtině 2: Slovník neologizmů*. Praha: Academia.
- Harper, D.(2001-2014). *Online Etymology Dictionary*. Retrieved from
<http://www.etymonline.com/index.php>.

Holub, J.-Lyer, S.(1978). *Stručný etymologický slovník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Kraus, J. a kol. (2005). *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia.

Summary in Czech

Tato bakalářská práce se zabývá procesem přejímání slov z anglického do českého jazyka jako jedním ze způsobů obohacování české slovní zásoby. Práce se skládá ze dvou hlavních částí. V teoretické části vymezují základní pojmy a popisují vliv internacionalizace na potřebu přejímání nových slov do češtiny a jejich adaptací do systému českého jazyka.

V praktické části uvádím konkrétní příklady anglicismů, které byly nalezeny ve vybraných českých člancích z různých oborů lidské činnosti (kultura, sport, právo, výpočetní technika, historie, ekonomika). Tyto anglicismy jsou klasifikovány na základě morfologických, ortografických a ortoepických kritérií uvedených v teoretické části. Následně vyhodnocuji četnost výskytu anglicismů v jednotlivých sférách, tyto výrazy později zkoumám podle slovních druhů a ke zjištěným výsledkům uvádím stručný komentář.

Appendix A

POLOSVĚTY MEZI DOKUMENTEM A FIKCÍ / MFDF JIHLAVA

report / Janis Prášilů / 14. 1. 2014

Již tradičně rozmanitá sekce Česká radost Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů Jihlava, do značné míry odráží i různorodé produkční zázemí současné domácí dokumentární tvorby: od titulů vzniklých ve spolupráci s Českou televizí, těch vytvořených nezávislými produkčními společnostmi nebo FAMU. Letos však zahrnovala i produkci vycházející ze zcela odlišného prostředí – jako například vítězný snímek 17. festivalového ročníku, *Velká noc*, produkovaná ve spolupráci televizní stanice **HBO** a **Nutprodukce**. Dokument Petra Hátleho zároveň vzbudil vlnu protichůdných názorů. Je zdrojem této kontroverze způsob uchopení tématu a jeho vizuální zpracování? Nebo titul provokuje tím, že odhaluje a nabourává stereotypy v myšlení o současném českém dokumentu?

Letošní výběr tuzemské tvorby propojovala především přítomná nadosobní rovina, obecný komentář aplikovaný na dílčí konkrétní téma, nebo jasně artikulovaný autorský názor. Právě vztah autora ke zvolenému tématu může být i rozcestníkem pro rozčlenění snímků na ty, které se zásadně dotýkají tématu manipulace, nebo vyjadřují autorský hlas prostřednictvím kontextualizace či subverze.

Manipulace a kontextualizace

Jak Gogola ml. ve svém nejnovějším snímku *Kateřina Šedá: Jak se dělá mýtus* přenechává namísto prezentace vlastní osoby téměř všechen prostor a pozornost charismatické a silné osobnosti konceptuální umělkyně, která se stává hybatelem veškerého dění a zároveň předmětem studie. V ní Gogola sleduje a nakonec se sám pod vlivem umělkyně stává součástí dvou projektů. Prezentuje Kateřinu při jejím vytváření nehmataitelných a neuchopitelných hodnot během zakládání nového svátku a nalezení nového maskota ve dvou vybraných vesnicích. Příklad manipulace s lidmi, tematizující zcela opačnou hodnotu, hmotný zisk, nabízí **Show!** režiséra Bohdana Bláhovce. Intimní pohled do zákulisí dívčí kapely **5Angels** odhaluje osobní život hlavního iniciátora projektu, manažera a otce jedné z mladých zpěvaček. Ten s autorem dokumentu vede neustálý souboj s cílem vytvořit z natočených materiálů další prostředek pro sebepropagaci. Výsledný snímek však, v rozkolu s přáním protagonisty, reflektuje především komodifikaci člověka a jeho přetvoření v mediální ikonu. Show tímto tematicky rezonuje se snímkem Eriky Hníkové *Ženy pro měny* z roku 2004, zabývající se fenoménem mediálního obrazu ideálního ženského těla.

Pavel Štingl ve střihovém dokumentu *Eugéniové* postihuje mechanismy racionalizace masového vyvražďování. Léčba dějin Víta Janečka komplexně odkrývá proces boje proti vládnoucí ideologii, který má dnes podobnou podstatu jako za minulého režimu. Oba autoři volí tradiční dokumentaristické techniky, které využívají ke kontextualizaci. Daří se jim tak prozkoumat dané téma ve velkém rozsahu a hloubce. Pavel Štingl využívá styl filmových deníků, který přetváří do zpola ironické a zpola šokující studie o vývoji ideje o lidské dokonalosti od antiky až po její přetvoření do ideologie o dokonalé árijské rase. Kompilací archivních materiálů, sestříhaných na principu kontrastu, podkresluje citace z textu *Europeana Patrika Ouředníka*. Filmové materiály

určené k propagaci, hygienické osvětě nebo lékařským účelům využívá jako prostředek k sugestivní výpovědi o tom, jak se věda stala nástrojem nacistického režimu. Vít Janeček volí v *Léčbě dějin* tradiční metodu rozhovorů s nositeli ceny Františka Kriegla. Neovlivňuje realitu před kamerou, naplno nechává zaznít množství reakcí. Vlastní autorský hlas uplatňuje až při sestavování výsledné koláže výpovědí, která zdaleka přesahuje dílčí rozhovory se zúčastněnými, dociluje tak neuvěřitelně rozsáhlé reflexe stavu společnosti a nalézají paralely mezi přítomností a minulostí.

Estetizace a subverze

Ivo Bystřičan ve své provokativní reportáži **Dál nic** a v televizním intimním deníku **Mých posledních 150 000 cigaret** zprostředkovává donkichotský boj mezi jedincem a institucí. V kauze o stavbě nedokončené dálnice D8 kombinuje pozorovatelský a investigativní přístup. Ze vzniklých situací vytváří pevně semknutý příběh s vyprofilovanými postavami, který rámuje vysoce estetizovaným zobrazením Českého středohoří. Dokonalá kamera Prokopa Součka a Tomáše Paveleka zprostředkovává za zvuku Wagnerovy opery **Tannhäuser** monumentálnost a nadosobní podstatu krajiny. V těchto silně stylizovaných a působivých pasážích již nelze zcela věřit, že jde pouze o nadsázku. Ve svém druhém filmu Bystřičan odkrývá širší kontext vztahu jedince a instituce na případu protikuřácké kampaně. S jemu vlastní provokací a nadsázkou volí jako silný kuřák velmi osobní přístup. Zaznamenává průběh vlastní odvykací léčby, na jejímž pozadí svádí v převleku za cigaretu souboj s tabákovým průmyslem. Pracuje se stylem ještě podvrtněji a exploatuje různé techniky **televizních** žánrů a **infotainmentu**.

Docu-opera a poetický experiment

V takto nastíněném diskurzu se zmíněná **Velká noc** zásadně se vymyká tradici společensko-kritického dokumentu nebo sociologické studii a dokonce dokumentárnímu žánru samotnému. Díky své jedinečnosti má povahu manifestu. Estetické vidění Prokopa Součka, který stál za **kamerou** i u Bystřičanova dokumentu **Dál nic**, v působivých záběrech na obyvatele noční Prahy odkrývá pohnuté osudy prostitutek a narkomanů: velkolepě nasnímané, impresionisticky vynívající scény se smyslnou mladou ženou, která svým tancem svádí za zvuku diskotékové hudby své potenciální klienty. Velké detaily rafinovaně nasvíceného, vášnivě se líbajícího páru. **Kamera** z blízka zkoumající ztrhanou tvář protagonistky, která zůstává věrná nejstaršímu povolání i ve vysokém stupni těhotenství. Ulpění na nepřítomném výrazu drogově závislého bývalého **boxera**.

Hátle se ve své expresivní koláži distancuje od dokumentaristických klišé a ignoruje obvyklé postupy. Nevytváří nové kontexty kladením otázek nebo autorským komentářem, který by téma problematizoval nebo prohluboval. Spektakulární pražská noční odysea klade důraz na příběh a výraznou stylizaci výpovědí protagonistů. Provokuje významovou vágností v kombinaci s voyeuristickým, vizuálně přitažlivým formálním uchopením. Místo odkrývání skrytých významů vytváří kontexty jinak, žánrovou nevyhraněností a postmoderním odkazováním na evropský umělecký film. Händelova operní árie **Lascia ch'io pianga** poetizuje obraz a odkazuje implicitně na jakousi vyšší nadosobní rovinu a zároveň na úvodní pornografickou provokativní scénu **Antichrista** (2009) režiséra Larse von Triera. Hudební podkres nočních scén **Velkou noc** posouvají do roviny spektakulární **artové** záležitosti. Ze střípků reality zkonstruovaný celek podobný syžetu hraného filmu cíleně směřuje k imerzi. Zatajuje přítomnost **kamery** nebo autorského hlasu a znemožňuje

určené k propagaci, hygienické osvětě nebo lékařským účelům využívá jako prostředek k sugestivní výpovědi o tom, jak se věda stala nástrojem nacistického režimu. Vít Janeček volí v *Léčbě dějin* tradiční metodu rozhovorů s nositeli ceny Františka Kriegla. Neovlivňuje realitu před kamerou, naplno nechává zaznít množství reakcí. Vlastní autorský hlas uplatňuje až při sestavování výsledné koláže výpovědí, která zdaleka přesahuje dílčí rozhovory se zúčastněnými, dociluje tak neuvěřitelně rozsáhlé reflexe stavu společnosti a nalézá paralely mezi přítomností a minulostí.

Estetizace a subverze

Ivo Bystřičan ve své provokativní reportáži **Dál nic** a v televizním intimním deníku **Mých posledních 150 000 cigaret** zprostředkovává donkichotský boj mezi jedincem a institucí. V kauze o stavbě nedokončené dálnice D8 kombinuje pozorovatelský a investigativní přístup. Ze vzniklých situací vytváří pevně semknutý příběh s vyprofilovanými postavami, který rámuje vysoce estetizovaným zobrazením Českého středohoří. Dokonalá kamera Prokopa Součka a Tomáše Paveleka zprostředkovává za zvuku Wagnerovy opery **Tannhäuser** monumentálnost a nadosobní podstatu krajiny. V těchto silně stylizovaných a působivých pasážích již nelze zcela věřit, že jde pouze o nadsázku. Ve svém druhém filmu Bystřičan odkrývá širší kontext vztahu jedince a instituce na případu protikuřácké kampaně. S jemu vlastní provokací a nadsázkou volí jako silný kuřák velmi osobní přístup. Zaznamenává průběh vlastní odvykací léčby, na jejímž pozadí svádí v převleku za cigaretu souboj s tabákovým průmyslem. Pracuje se stylem ještě podvrtněji a exploatuje různé techniky **televizních** žánrů a **infotainmentu**.

Docu-opera a poetický experiment

V takto nastíněném diskurzu se zmíněná **Velká noc** zásadně se vymyká tradici společensko-kritického dokumentu nebo sociologické studii a dokonce dokumentárnímu žánru samotnému. Díky své jedinečnosti má povahu manifestu. Estetické vidění Prokopa Součka, který stál za **kamerou** i u Bystřičanova dokumentu **Dál nic**, v působivých záběrech na obyvatele noční Prahy odkrývá pohnuté osudy prostitutek a narkomanů: velkolepě nasnímané, impresionisticky vynívající scény se smyslnou mladou ženou, která svým tancem svádí za zvuku diskotékové hudby své potenciální klienty. Velké detaily rafinovaně nasvíceného, vášnivě se líbajícího páru. **Kamera** z blízka zkoumající ztrhanou tvář protagonistky, která zůstává věrná nejstaršímu povolání i ve vysokém stupni těhotenství. Ulpění na nepřítomném výrazu drogově závislého bývalého **boxera**.

Hátle se ve své expresivní koláži distancuje od dokumentaristických klišé a ignoruje obvyklé postupy. Nevytváří nové kontexty kladením otázek nebo autorským komentářem, který by téma problematizoval nebo prohluboval. Spektakulární pražská noční odysea klade důraz na příběh a výraznou stylizaci výpovědí protagonistů. Provokuje významovou vágností v kombinaci s voyeuristickým, vizuálně přitažlivým formálním uchopením. Místo odkrývání skrytých významů vytváří kontexty jinak, žánrovou nevyhraněností a postmoderním odkazováním na evropský umělecký film. Händelova operní árie **Lascia ch'io pianga** poetizuje obraz a odkazuje implicitně na jakousi vyšší nadosobní rovinu a zároveň na úvodní pornografickou provokativní scénu **Antichrista** (2009) režiséra Larse von Triera. Hudební podkres nočních scén **Velkou noc** posouvají do roviny spektakulární **artové** záležitosti. Ze střípků reality zkonstruovaný celek podobný syžetu hraného filmu cíleně směřuje k imerzi. Zatajuje přítomnost **kamery** nebo autorského hlasu a znemožňuje

jednoznačně rozeznat, kdy jde o záznam skutečnosti a kdy o její rekonstrukci. V širším kontextu tak lze **Velkou noc**, hraničící s hraným filmem, vnímat jako příklad jedné ze dvou extrémních poloh zpracování autentické látky. V tomto světle vítězný dokument přenáší osobní výpovědi do roviny odosobněného, formalistického, technicky propracovaného útvaru.

Z hlediska žánrového uchopení a míry subjektivizace tvoří k **Velké noci** vhodný kontrapunkt titul **DK** Bára Kopecké. Je surovou a poetickou výpovědí o sebedestruktivní genialitě jejího manžela, architekta Davida Kopeckého. Niterná osobní zpověď má podobu krajně subjektivního dokumentu s přesahem k experimentu. Komentář autorky již od úvodní scény předjímá tragickou událost smrti jejího chotě. V jednotlivých kapitolách, do kterých vkládá autentické nahrávky domácího **videa**, se pokouší odhalit rysy rozporuplné a vnitřně rozervané osobnosti umělce. Subjektivizačními prostředky dosahuje vysoké míry autenticity a vytváří kult osobnosti, mýtus o vizionářském tvůrci. Osobní dokument rozšiřuje o experimentální část. Intenzivním hudebním doprovodem podkresluje minimalistické interiéry, ve kterých Kopecký propojil **puritánskou** čistotu a prázdnotu s absolutní svobodou. Zářivě bílé místnosti a jednoduché elementární tvary zalité světlem reprezentují abstraktní, esteticky dokonalý prostor, ze kterého je vyloučen lidský prvek. Bára Kopecká tak staví progresivní dílo vizionářského architekta, které směřuje k nadosobním hodnotám, do kontrastu k osobnímu životu, do protikladu, který končí destrukcí.

Jak **Velká noc**, tak **DK** se vyslovují k dramatickému obsahu, plnému vnitřních konfliktů, traumatických zkušeností a nenaplněných tuh. Promlouvají sofistikovaným jazykem. Dosahují intenzity odlišnými prostředky. Zatímco Kopecká odkazuje na spirituální roviny snahou pochopit duševní svět geniálního tvůrce, Hátle sakralizuje téma prostřednictvím hudby a obrazu. Tam, kde režisérka v autorském komentáři verbalizuje vlastní myšlenky a explicitně klade otázky, komunikuje tvůrce **Velké noci** vědomou hrou s formou a odkazy. Ve výsledku je **Velká noc** primárně charakteristická formální inovativností, extrovertností a vizuální velkolepostí. Zatímco Hátle sází na divoký stroboskopický efekt světél z diskoték a pouličních osvětlení, Kopecké introvertní **DK** zobrazuje útěk do prázdného prozářeného prostoru.

Unikátnost projektu, jakým je **Velká noc**, tak poskytuje jednak příležitost definovat charakter a specifika obtížně zařaditelného díla, jednak na základě protichůdných ohlasů, které vyvolává, přispívá k debatě o bourání stereotypů v uvažování o dokumentu, jehož míru autentičnosti a realističnosti relativizuje. Jelikož zpochybňuje obvyklé kategorie, tvoří **Velká noc** sama o sobě kategorii vlastní.

Prášilů, J. (2014, January). Polosvěty mezi dokumentem a fikcí: MFDF Jihlava. *Cinepur*. Retrieved from <http://cinepur.cz/article.php?article=2704>

APPENDIX B

Z Mpumalangy do La Scaly a MET

Pěvecká hostina v Praze, kterou pro nás v roce 2014 nachystala agentura Nachtigall Artists, je fantastická. Do Prahy se vrátí už popáté eruptivní **star Rolando Villazón**, tentokrát s mozartovským programem (28. 3. 2014), o necelý měsíc později přijede skvělý polský tenorista **Piotr Beczala** (22. 4. 2014), v červnu přivítáme nejcharismatictějšího basistu všech kontinentů (jak napsal americký časopis **Opera News**) neboli drážďanského rodáka **Reného Papeho** (17. 6. 2014) a v říjnu slavnou německou sopranistku **Dianu Damrau** s jejím manželem, francouzským basbarytonistou **Nicolasem Testém**.

Cyklus Hvězdy světové opery 2014 zahájí 27. ledna 2014 ve Smetanově síni jihoafrická sopranistka Pretty Yende. Spolu s orchestrem **PKF – Prague Philharmonia** pod

taktovkou Christophera Franklina zazpívá árie z oper Giacoma Meyerbeera, Gioachina Rossiniho,

Vincenza Belliniho, Gaetana Donizettiho a také písně z muzikálů Kismet nebo West Side Story. Na rozdíl od ostatních výše uvedených osobností, které známe mj. i z přenosů **Metropolitní opery**, Pretty Yende je v našich krajinách asi pojem zcela neznámý. Přesto vykročila – navzdory svému mládí – do operní říše razantně a dnes už je nepřehlédnutelnou hvězdou.

Pretty Yende (*1985) dala o sobě hlasitě vědět na počátku roku 2013, konkrétně 17. ledna. Dostala příležitost, takovou, která v operní historii pomohla i jiným pěvcům odstartovat mezinárodní kariéru. Příležitost zvanou záskok: gruzínská sopranistka Nino Machaidze onemocněla a Pretty Yende převzala roli hraběnky Adèle v Rossiniho opeře Hrabě Ory. To by ještě nebylo nic tak mimořádného, kdyby se nejednalo o **newyorskou Metropolitní operu**, kdyby titulní roli nezpíval Juan Diego Flórez a kdyby na repríze představení, jež mělo premiéru 24. 4. 2011, nebyli přítomni kritici. Ovace byly bouřlivé. Když Pretty vyšla při závěrečné děkovačce před oponu, čekala ji neutichající smršť výkřiků „brava“ a ovace vestoje. Recenzí vyšlo několik a nešetřily superlativy; mj. se v nich dočteme:

„Neuvěřitelná událost, která je předzvěstí neuvěřitelné kariéry“. Dodejme, že roli Adèle se Pretty naučila za pouhý týden. Do Vánoc 2012, kdy jí její **manažer** řekl o tomto záskoku, znala jen jednu árii a celou operu nikdy neviděla... Po slavném debutu v **Metropolitní opeře** jí nepřestal zvonit telefon s nabídkami od mnoha agentur a divadel. Dostala se i do časopisu **Vogue**, kde se objevila v rubrice „Lidé, o nichž se mluví.“

Pretty Yende se narodila v malém jihoafrickém městečku Piet Retief v provincii Mpumalanga. Zpívala v kostelech a také doma, ale tam byli přesvědčeni, že hudba může být jen hezký koníček. Do svých šestnácti let nevěděla, že existuje opera. Pak jednou slyšela v televizní reklamě na **British Airways** slavný „Květinový duet“ z Delibesovy Lakmé a byla to pro ni „hudba z nebes“. Zeptala se své učitelky, co to bylo za hudbu, a dozvěděla se, že opera. Pretty v ten okamžik věděla, čím v životě bude: operní pěvkyní. „Když jsem tehdy ten duet poslouchala bylo mi jasné, že jsem našla svůj domov,“ vzpomínala později. O rok a půl později vyhrála v jedné pěvecké soutěži cenu spojenou s finanční hotovostí, která by jí umožnila jít studovat hudbu. Ale nejdřív musela přesvědčit svou rodinu, aby s tím souhlasila; rodiče chtěli, aby studovala účetnictví. Svolení získala Pretty teprve poté, když slíbila, že studovat zpěv bude jen dva roky – na zkoušku – a pak se uvidí. Odjela, **do Kapského Města** a absolvovala studium operního zpěvu na Jihoafrické akademii hudby – s vyznamenáním cum laude. Účetnictví bylo zažehnáno...

„Africký hlas je podivuhodný fenomén,“ říká Virginia Davids, u níž Pretty na akademii studovala. „Je neobyčejně zvučný. Zpěv je samozřejmě součástí každodenního života našich lidí: když jsou šťastní, zpívají, když jsou smutní, zpívají.“ A Pretty dodává, že Jižní Afrika je především „zpívající národ... S hudbou v krvi se zkrátka narodíme. Je to jako africký rytmus, jako tlukot srdce. V nedělní škole třeba začnete zpívat nějakou písničku, a malé děvčátko se okamžitě přidá v druhém hlase. A to tu písničku slyší poprvé...“

Ještě během studia si Pretty osvojila několik operních rolí: Helenu (Britten: Sen noci svatojánské), Fiordiligi (Mozart: Così fan tutte), Hraběnku (Mozart: Figarova svatba), Magdu (Puccini: Vlastovka), titulní roli Massenetovy Manon a Poppeu (Monteverdi: Korunovace Poppey). Ve studiích pokračovala na Akademii při milánské La Scale, kde jejími pedagogy byli Mirella Freni, Lucianna Serra, Renato Brusin a Luigi Alva. „Pro začínajícího profesionálního pěvce je jen málo lepších možností nežli Akademie milánské La Scaly. Je prestižní proto, že má nesmírně vysoké nároky a od frekventantů se vyžaduje, aby s nimi udrželi tempo. Prostě se musíte přizpůsobit té šílené rychlosti a zvyknout si na to, že vše se odehrává rychleji, než jste schopni pochopit,“ říká Pretty Yende. „Neexistuje

omluva za to, že něčemu nerozumíte. Když na půdu Akademie vstoupíte, očekává se, že znáte všechno. Program byl opravdu velmi náročný. Bylo nás v něm dvanáct, z různých konců světa – Rusové, Němci, Italové, Gruzínci – a ta různorodost mi otevřela svět. Jednou z největších výhod programu pro mladé zpěváky v La Scale je to, že mají možnost zažít dění na jevišti a účastnit se ho. To většina programů neumožňuje. Své první operní vystoupení jsem absolvovala již během prvního roku studia a nikdy na to nezapomenu.“ První velkou rolí, kterou zpívala na evropských operních scénách, byla Micaëla (Bizet: Carmen) v Litevské národní opeře v Rize, následovaly Hudba (Monteverdi: Orfeo) v Mantově a ve Veroně a Clara (Gershwin: Porgy a Bess) v Německé opeře v Berlíně a v Norské opeře v Oslu.

Její talent objevil v roce 2010 na soutěži Belvedere ve Vídni jeden z ředitelů milánské La Scaly Ilias Tzempetonidis. „Všichni v porotě jsme si uvědomili, že máme před sebou skutečný diamant, neuvěřitelně charismatickou pěvkyni s nádherným hlasem,“ říká Tzempetonidis. Yende tehdy v soutěži zvítězila a dostala pozvání na hostování v tomto proslulém operním domě. V roce 2011 v milánské La Scale debutovala s obrovským úspěchem jako Berenice (Rossini: Příležitost dělá zloděje) a v následujících letech se na tuto scénu vrátila jako Barbarina (Mozart: Figarova svatba), Norina (Donizetti: Don Pasquale) a Musetta v Pucciniho Bohémě.

Ale v účastech na soutěžích (a ve sbírání prvních cen) pokračovala i nadále. Na otázku, proč se do šňůry nesnadného soutěžního klání vůbec pustila, Pretty Yende říká:

„Důvodem, proč jsem se chtěla zúčastnit všech soutěží, bylo to, že jsem neviděla jinou cestu, jak se po absolvování studií v **Kapském Městě** dostat dál. Nechtěla jsem tam zůstat, chtěla jsem poznat víc! Venku byl celý svět a mě zajímalo, co dělají lidé mého věku, jak dobrá jsem zpěvačka a zda stojí za to vydat se za kariérou. Říkala jsem si, že pokud bych sehnala nějakého sponzora, který by mi zaplatil letenku na pěveckou soutěž, budu mít šanci zpívat pro padesát lidí z oboru najednou, a to mi přišlo smysluplnější a efektivnější nežli objíždět padesát konkurzů. Připadalo mi, že zabiji dvě mouchy jednou ranou: zúčastním se soutěže, která zároveň může být i konkurzem, a zároveň uvidím, jak si stojím a co se očekává od mladého pěvce.“

V prosinci 2010 zvítězila v Mezinárodní soutěži Vincenza Belliniho a v roce 2011 ve světové operní soutěži **Operalia**, kde získala kromě první ceny i cenu v kategorii zarzuela a cenu publika – jako vůbec první účastník této prestižní soutěže si odnesla tři ceny!

Pretty Yende si svůj hlas udržuje v dobré kondici a podřizuje mu svůj budoucí repertoár.

„Měla jsem velké štěstí, že mezi mé vokální poradkyně patřily na mistrovských kurzech Montserrat Caballé, Renée Fleming, Mirella Freni, Edita Gruberová, Anna Netrebko a June Anderson. Všechny tyto úžasné ženy říkaly jedno: „Buď k sobě upřímná a poslouvej, co ti tvůj hlas říká.““ Na dramatické role si chce ještě počkat, prý klidně i do svých čtyřiceti let. „Naučila jsem se, že je potřeba mít odvalu říct ne. Lidský hlas je umění, a ne produkt. Musíme se naučit zpívat to, co nám hlas říká, že máme zpívat, a ne to, kvůli čemu se o nás bude mluvit.“

A jak vypadá život Pretty Yende po **newyorském** debutu? O dva týdny později dostala nabídku na další záskok: tentokrát onemocněla Cecilia Bartoli a Pretty se ujala její role – opět Adèle v Rossiniho opeře Hrabě Ory, a to v Theater an der Wien (16.–20. 2.); jejím partnerem byl americký tenorista Lawrence Brownlee (který u nás vystoupil na pozvání agentury Nachtigall Artists 18. 6. 2012 v pražské Smetanově síni). A zároveň v té době pilně studovala – se svou současnou učitelkou, slavnou italskou sopranistkou Mariellou Devia – titulní roli Donizettiho opery Lucia di Lammermoor. Roli poprvé zpívala v koncertním provedení opery v **Artscape Opera House** v **Kapském Městě** 18. 4. 2013 za řízení nestora taktovky, dvaosmdesátiletého australského dirigenta Richarda Bonynga; hrál **Cape Philharmonic Orchestra**. Pretty Yende se velmi těší i na Donizettiho „trilogii

tří královen“: Annu Bolenu, Marii Stuardu a Roberta Devereuxe. „Donizetti je skladatel, ke kterému vzhlížím. Bellini je pro můj současný hlas ideální – dlouhá legata a hřejivý zvuk. Ale v Lucii mě Donizetti vzal na místa, o nichž jsem neměla tušení, a díky tomu vím, že tři královny jsou to, co bych chtěla zpívat. Mimo to miluji i Verdiho a jednou bych chtěla zpívat La traviatu. Stále přicházím na to, jak můj hlas funguje, a stále hledám svou uměleckou identitu.“

V červnu 2013 se poprvé představila v Londýně, na recitálu ve slavné koncertní síni **Wigmore Hall**. „Zdá se, že mladá jihoafrická sopranistka Pretty Yende s diamantovým hlasem a megawattovým úsměvem bere útokem každou scénu, kde se objeví,“ napsal John Allison, šéfredaktor měsíčníku **Opera**. „Není těžké pochopit, proč zvítězila v tolika prestižních soutěžích a má za sebou v poslední době tolik velkolepých debutů včetně **Metropolitní opery**. Její londýnský debut byl proto netrpělivě očekáván. Zpívala mj. Rossiniho, Belliniho, Donizettiho, Verdiho a Pucciniho a plně potvrdila své renomé výsostné pěvkyně italského belcantového repertoáru...“

21. září Pretty debutovala v Los Angeles, v inscenaci Bizetovy Carmen. Její Micaëla sklídila frenetický úspěch. „Pěvkyně, která obdržela největší potlesk, byla Pretty Yende,“ napsal kritik v deníku **Hollywood Today**. „Publikum jí vzdalo ovace ve stoje a deset minut ji nadšeně vyvolávalo.“ Dodejme, že dirigoval Plácido Domingo a Escamilla zpíval Ildebrando D'Arcangelo, další z tváří Nachtigall Artists (2. 4. 2013, Dvořákova síň v Praze).

V listopadu 2013 se Pretty vrátila domů, na dva koncerty – v Teatro at Montecasino v Johannesburgu a v **Artscape Opera House** v **Kapském Městě**. V prosinci se opět představila v Německé opeře v Berlíně, a to jako Donizettiho Lucia di Lammermoor pod taktovkou Karla Marka Chicona (i jeho u nás dobře známe díky agentuře Nachtigall Artists z koncertů s jeho manželkou, slavnou lotyšskou mezzosopranistkou Elínou Garančou). A jaké jsou další plány Pretty Yende? Debuty v Gran Teatre Liceu v Barceloně (Norina v Donizettiho Donu Pasqualovi), ve **Washingtonské národní opeře** (Bizetova Micaëla) a v Nizozemské opeře v Amsterdamu (hraběnka di Folleville v Rossiniho opeře Cesta do Remeše), dále návraty do milánské La Scaly – v červenci 2014 v roli už několikrát zmiňované Rossiniho Adèle – a do **Metropolitní opery**, a to hned v několika rolích včetně Paminy, Lucie di Lammermoor, Adiny (Donizetti: Nápoj lásky) a Rosiny (Rossini: Lazebník sevillský). V roce 2016 bude zpívat svou první Elvíru (Bellini: Puritáni) v Curyšské opeře a jisté jsou už i debuty v **Královské opeře Covent Garden** v Londýně a v Opéra Bastille v Paříži.

Opravdu neuvěřitelná kariéra!

Zadáno pro: Nachtigall Artists.

Slavíková, J. (2014, January). Pretty Yende: Z Mpumalangy do La Scaly. *Hudební rozhledy*, 4-5.

APPENDIX C

Z okraje do mainstreamu

[Antonín Tesař](#)

Alternativní komiks ve Francii

Sekci textů k hlavnímu tématu tohoto čísla zahájíme představením současné alternativní komiksové scény ve Francii, zemi, kde komiks platí za široce uznávanou a rovnoprávnou formu umění. A to do té míry, že malá vydavatelství dnes doplácí na popularitu původně menšinových komiksů.

„L'Association by pravděpodobně neexistovala, kdyby jistý počet autorů, vzájemně velmi odlišných, nenašel v této době [na přelomu osmdesátých a devadesátých let – pozn. red.] několik společných bodů: jednak snahu použít bande dessinée jako vyjadřovací prostředek v plném smyslu toho slova (řekněme z vnitřní potřeby spíše než z vnější způsobilosti), jednak zjištění, že momentální stav profese rozhodně nebyl s to tuto touhu uspokojit.“ Takto vysvětluje vznik nejvlivnějšího malého komiksového vydavatelství ve Francii jeden z jeho zakladatelů Jean-Christophe Menu v textu *Plates-bandes* (Záhonky), kterým v roce 2005 reaguje na rostoucí konkurenci alternativních komiksů vydávaných **mainstreamovými** francouzskými vydavatelstvími (o tomto problému viz text Pavla Koříňka na další straně). Nespokojenost sedmi komiksových autorů s praxí vydavatelů francouzské bande dessinée (francouzský výraz pro komiks, často užívaný pro označování francouzské a belgické komiksové tvorby) na počátku devadesátých let má nepochybně mnoho společného s potřebami, které v předchozí dekádě utvářely prostředí alternativního komiksu v Americe (A2 mu věnovala téma čísla 17/2012). Přesto ale američtí tvůrci od začátku řešili trochu jiné problémy než Francouzi, což ukazuje na důležité rozdíly v obou komiksových teritoriích.

Rovnoprávné médium

Francouzský **indie** komiks především není tak silně spojený s **fandomem** komiksových fanoušků. Už v osmdesátých letech tehdejší ministr kultury Jack Lang vyhlásil projekt Patnáct opatření pro bande dessinée, jehož smyslem bylo všestranné uznání komiksu coby vládou podporovaného „devátého umění“, rovnoprávného klasičtější uměleckým disciplínám. Zatímco v **USA** tvoří komiks svébytný trh cílící na specializované čtenáře tohoto média, ve Francii se stal daleko širěji a otevřeněji přijímanou uměleckou formou

přidruženou k literárnímu prostředí. Počet ročně vydaných titulů se počítá na tisíce, bandes dessinées se často objevují v žebříčcích nejprodávanějších knih, komiksový **festival** v Angoulême je významnou kulturní událostí. Proto se také francouzský **indie** komiks nevyrovnává ani tak s **popkulturou**, jako spíš s uměleckou sférou, což z malých vydavatelství platí nejsilněji pro francouzsko-belgický Frémok, založený v roce 2002 a výrazně vycházející z avantgardních výtvarných směrů.

Nicméně v základu nezávislé bandes dessinées navazují na americké **undergroundové** a **indie** komiksově hnutí – silně se jím inspiroval například jeden ze zakladatelů L'Association Matt Konture. Nezávislost se ve francouzském prostředí definuje také podobně jako v **USA**. Indie nálepkou si osobují malá autorská vydavatelství vymezující se vůči velkým společnostem jako Dargaud či Les Humanoïdes Associés – jedny z prvních výtek nově vzniklé L'Association proti velkým firmám se týkaly praxe vydávat všechny komiksy ve standardizované podobě osmačtyřicetistránkových alb formátu A4, což odpovídá snahám amerických nezávislých vydavatelů nahradit sešitové řady zavedené v **mainstreamu** formátem komiksově knihy. Pokud jde o vyprávěcí postupy, žánry či přímé odkazy, nemá francouzská komiksová alternativa s **hlavním proudem**, v němž převládají **populární** žánry v čele s akčními, fantastickými a erotickými příběhy, mnoho styčných bodů

Ego-komiks

Rok 1990, kdy L'Association vznikla, byl počátkem současného **boomu** alternativní bande dessinée a vydavatelství založené sedmi autory (vedle Menua a Kontura také Lewis Trondheim, David B., Patrice Killoffer, Stanislas a Mokeït) výrazně utvářelo podobu francouzské nezávislé komiksově scény. Vedle rozšířených experimentálních hříček, jaké vytvářejí třeba Trondheim či Étienne Lécroart, snad ještě více než v Americe dominují autobiografie. Kromě úspěšných komiksů od L'Association – *Padoucnice* (L'ascension du haut mal, 1996–2003) Davida B. a zejména *Persepolis* (2000–2003) Marjane Satrapiové – tento **trend** ve Francii formovalo také velmi vlivné dílo Fabrice Neuda *Journal* (Deník, 1992–2002). Neud ostatně *Journal* vydal ve vlastním malém vydavatelství Ego Comme X, které se na autobiografické komiksy, jak už jeho název napovídá, specializuje. Autobiografické prvky se přitom u různých autorů mohou výrazně lišit. Excentrická díla Patrice Killoffera pracují konfrontačně s autorovou vlastní osobou, *Padoucnice*, *Persepolis* i *Journal* sledují osobní historie svých tvůrců na dlouhé časové ploše, komiksy jako *L'épinard de Yukiko* (Jukičin špenát, 2001) Frédérica Boileta naopak představují impresivní introspektivní črty soustředěné na zachycení okamžité nálady. Důležitou okolností, která snad má vliv na dominanci autobiografií, je také mnohem serióznější teoretické prostředí analyzující komiksově médium, přičemž právě žánr vlastního životopisu nabízí pozoruhodné a především relativně nové pole pro promýšlení specifik komiksu oproti jiným uměleckým formám.

Ducha francouzské alternativní bande dessinée ale možná nejvíc vystihují autobiografické knihy Lewise Trondheima, jejichž tématem je prosté zachycování každodennosti. Jeho autobiografické práce bývají řazeny jako trilogie, jejíž první část *Approximate Continuum Comics* (Komiks aproximativního kontinua, 1993–1996), vycházející původně jako sešitová **minisérie**, zachycuje z Trondheimovy perspektivy první léta samotné L'Association. Následující kniha *Désœuvré* (Zahálčivý, 2005) představuje komiksový esej, v němž se Trondheim vyrovnává s tvůrčí krizí a diskutuje s dalšími autory „stárnutí komiksového tvůrce“, a třetím segmentem je jeho stále aktivní internetový komiksový **blog** *Les Petits Riens* (Drobné nicotnosti), jehož sebraná tištěná vydání zabírají dnes už šest

svazků. Na první pohled je z celé trilogie patrné, že nejde o autobiografii komiksového **fanouška**, který by se dobře vyznal v **popkultuře**, což je pozice řady tvůrců amerických alternativních komiksů. L'Association vznikla z původní platformy pro vydávání **fanzinů**, přičemž z **fanzinového** prostředí pochází také kolektiv zakládajících autorů, kteří se navzájem osobně znali (výmluvné na Trondheimových autobiografiích je i to, jak ukazují přátelské vztahy mezi jednotlivými autory). To ale neznamená, že šlo o fanoušky **mainstreamového** komiksu. Naopak, Trondheimovy střety s **popkulturou** bývají v jeho komiksech líčeny jako velmi obezřetné a podezřívavé. Francouzský tvůrce se naopak stylizuje jako umělec procházející autorskými pochybnostmi a tlaky, případně jako bystrý glosátor všedních banálních událostí.

Maškara

V Trondheimových komiksech bychom také mohli hledat odpověď na otázku, co vlastně komiks jako médium pro tyto autory, kteří se nehlásí ani k linii fanoušků, ani k proudu radikálních formálních experimentátorů, znamená. Trondheim se zde prezentuje jako **workoholik** a **entuziasta**, pro kterého tvorba představuje podstatnou součást života. Komiksově **fanouškovství** u něj neznamená obdiv ke konkrétním komiksům, ale vlastně ani experimentátorský zájem o možnosti komiksového média. Komiks je pro něj skutečně především prostředkem k vyjádření. Ostatně záminkou, která odstartuje úvahy v *Désœuvré*, je autorovo zjištění, že už celých osmdesát dní nepracoval na žádném komiksu.

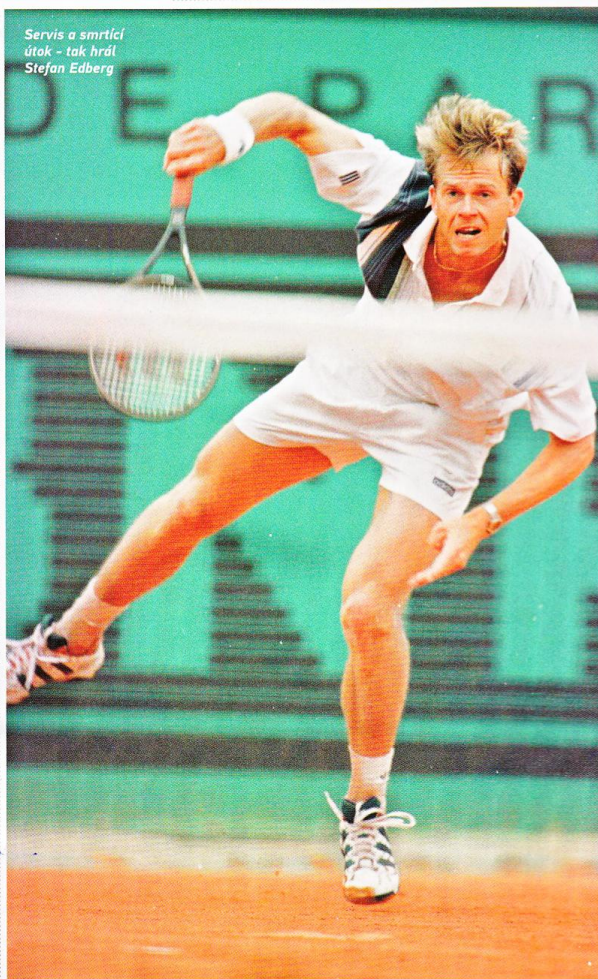
Když se ukázalo, že pojetí nezávislého komiksu, s nímž L'Association přišla, má ohromný **komerční** potenciál a **mainstreamové** společnosti začaly publikovat díla připomínající styl jeho autorů, přestal Trondheim a spolu s ním i většina ostatních zakladatelů se svým kmenovým vydavatelstvím spolupracovat a publikují jinde. Že se celý styl francouzské alternativy posunul do nového stadia, dokládá i skandál z posledních let, který představuje i jeden z nejpozoruhodnějších komentářů k celé vlně autobiografického autorského komiksu. V roce 2009 vydalo nezávislé belgické vydavatelství La Cinqième Couche deníkové komiksově memoáry *1h25* od Judith Forestové, v nichž autorka zachycuje svůj komplikovaný vztah s rodiči a několik milostných poměrů. Přestože poskytla několik rozhovorů a byla velmi aktivní na **sociálních sítích**, začaly se šířit zvěsti, že jde o fiktivní personu. Těmto pochybnostem je věnována celá druhá kniha Forestové, nazvaná *Momon* (Maškara, 2010), která zároveň problematizuje status autobiografie jako „pravdivého“ žánru: „Co když je autobiografie děvka mezi literárními žánry?“ V roce 2011 vydavatelé konečně potvrdili, že Forestová je neexistující osoba, kterou v rozhovorech zastupovala herečka a jejíž komiksy ve skutečnosti vytvořila trojice vydavatelů Cinqième Couche.

Francouzský komiks se v současné době dostal do fáze, kdy **mainstream** naprosto pohltil dosavadní styl i autory dosavadní nezávislé scény. Takzvaná komiksová alternativa tak čelí klíčovému problému – stojí před potřebou nově definovat, v čem a vůči čemu je vlastně alternativní.

Tesař, A. (2013, August). Z okraje do mainstreamu. A2. Retrieved from <http://www.advojka.cz/archiv/2013/17/z-okraje-do-mainstreamu>

TENNIS LIVE

Servis a smrtící útok – tak hrál Stefan Edberg

Ne všichni ho milovali, ale charisma z Borise Beckera přímo vyzařovalo

Edberg – Becker, plachý zabiják vs. milovník kakaových žen Souboj po dvaceti letech

V dobách jejich největší slávy většina příštích soupeřů už večer před zápasem bukovala letenky na další štaci. Jejich zbraně, to byly noční můry i pro ostřílené protivníky. První byl geniální útočník; nikdo jiný neměl v krvi styl servis – síť tak jako **STEFAN EDBERG**. Obdivovatel »kakaových« žen **BORIS BECKER** se zase prostřílel na vrchol kariéry nezaměnitelným »bum bum« servisem. Po téměř dvaceti letech se oba vracejí na scénu v roli koučů současných hvězd. Jako by si nechtěli nechat ujít příležitost znovu se utkat s dalším velkým rivalem své éry Ivanem Lendlem, jenž přivedl k vytouženým triumfům Murrayho. Edberg sedává v lóži Federera, Becker v té Djokovičově. Kdo z nich bude úspěšnější?

Plachý zabiják **STEFAN EDBERG** (48), první vítěz juniorského Grand Slamu (1983), byl nejen synonymem dokonalého útoku, ale i džentlmenových manýrů. Elegantním tenisem a pohybem po dvorci i skromným vystupováním si získal miliony fanoušků. Měl stylový

a efektivní servis, často hraný s rotací nebo jako *kick*, s bleskovým přechodem na síť, kterou instinktivně pokrýval tak dokonale, že soupeř málokdy našel skulinu. Jeho první volej býval často i posledním a klasický bekhend jednoruč vypadal jako z učebnice. „Jeho vítězství

patří k těm nejelegantnějším, která jsem kdy viděl,“ glosoval jeho tenis John McEnroe.

Švédův tenisový guru Tony Pickard, zkušený Brit v letech, Edberga vedl od jeho šestnácti. Na dvorci sice jen postával s raketou za zády,

ale jeho rady a postřehy měly kouzlo. Švéd vyhrál šest grandslamových titulů – dvakrát Australian Open, Wimbledon i US Open – a dva roky po sobě seděl na Silvestra na trůnu.

Edberg patřil do početné skupiny Švédů, které strhl příklad fenomenálního Borga. Spolu se vydali dobývat svět a také se jim to podařilo. Jedním z největších Edbergových soupeřů byl právě krajan Mats Wilander, tenista z úplné jiného těsta, který ničil soupeře precizní hrou od základní čáry (a kterému Edberg přebíral přítelkyni Annette). Do úspěšné generace patřili ještě Jarryd, Nyström, Svensson, Pernfors, Carlsson a Sundström. „Byla to tehdy zvláštní doba. Všichni jsme se snažili prosadit, ale pořád jsme byli spolu. Teprve když jsme se blížili ke špičce, stávali se z nás větší soupeři,“ vzpomínal na cestu vzhůru Edberg, jenž má nyní pomoci prodloužit hvězdnou kariéru Švýcaru Federerovi, s nímž si je v mnohém podobný.

Edbergovým soupeřem číslo 1 byl BORIS BECKER (46). Ti dva spolu za 13 let na profokruhu sehráli neskutečných 35 zápasů; vítězem byl Becker – vyhrál jich pětadvacet a třeba v Davisově poháru dominoval: 3:0.

Už jako sedmnáctiletý mladíček si podmanil Německo, když vyhrál nečekaně Wimbledon (1985). Jeho další úspěchy z něj udělaly modlu; u trojnásobného vítěze Wimbledonu, jenž přivedl Německo k triumfu v Davisově poháru, stal se světovou jedničkou a nadto měl charisma, nic nečekaného. Mělo to ale i stinné stránky...

„Nejbrutálnější je, že jsem slavný čtyřadvacet hodin denně,“ posteskl si v jednom interview Becker. Ztráta soukromí ho postihla ve věku, kdy mohl v klidu sedět v lavici heidelberského gymnázia. Jenomže proměněný mečbol ve finále proti Kevinu Currenovi mu obrátil život naruby. V rodném Leimenu vítalo prvního německého šampióna z All England Clubu 25 tisíc nadšených fanoušků a velká kariéra lemovaná turnajovými triumfy, miliony dolarů, (kakaovými) kráskami i aférami všeho druhu odstartovala.

BORIS BECKER

25:10

STEFAN EDBERG

DAVIS CUP
3:0
FRENCH OPEN
0:1
WIMBLEDON
1:2
QUEENS CLUB
3:0
MASTERS
3:2

Žádný jiný sportovec nikdy nečelil takovému tlaku a pozornosti médií jako Němec, který živil bulvární tisk kamkoli se vrtnul a cokoli udělal nebo řekl. „Každý den, každý týden, každý měsíc musí Boris potvrdovat včerejšek,“ konstatoval tehdy protřelý Beckerův manažer, mentor a přítel Ion Tiriac a měl až děsivou pravdu. I v tom, když trochu velkohořbě prohlásil: „Boris je pravděpodobně větší osobnost než kdokoli z ostatních tenistů.“

Fakt je, že Němec se nikdy před ničím neskrýval; neutíkal před novináři po porážkách, ani když ho naháněl finanční úřad, podporoval Greenpeace a bez hmbuku dával peníze na charitu. Když v roce 1987 prohrál ve Wimbledonu nečekaně už ve 2. kole s Australanem Doohanem, na tiskovce jen v klidu pronesl: „Neprohrál jsem válku a nikdo neumřel. Byl to jenom tenisový zápas.“

V All England Clubu hrál na jedinou výjimku od prvního triumfu až do roku 1991 vždycky minimálně finále a wimbledonskému centru, na kterém předváděl tygrí skoky u sítě, neřekl nikdo jinak než »Beckerův obýváček«. „Když má Boris den, udělá ze soupeřů sběrače,“ prohlásil výstižně Tiriac. Nemýlil se. Famózním servise, buldočím tlakem a nevidanou odvahou a sebevědomím i v nejkritičtějších chvílích

zápasu Becker ničil soupeře, bez ohledu na to, že média přetřásala jeho milostné romance nebo stav konta. Na tenisový trůn si však musel počkat do ledna 1991. To už byl komplexním hráčem, který nespolehal zdaleka jen na servis. Jeho tenisový přerod byl úžasný, Becker byl najednou perfektní i ve výměnách a také dokonale strateg. Jen jednoho se nedočkalo: antuková Paříž jeho chlupácké figuře ani stylu neseseděla.

Tak jako Edberg vyhrál šest grandslamových titulů a v jeho sbírce také chybí ten z Roland Garros, jeho soukromí lemované milostnými románci a na každém kroku hlídané bulvárem však bylo mnohem bouřlivější. Rozvod manželství s Barbarou Feltusovou (z něhož má syny Noaha a Eliase) přišel Borise po londýnském nevěře a narození nemanželské dcery Anny odhadem na víc než půl miliardy korun. Dnes, na dohled padesátce, je někdejší bombardák a bouřlivák zapomenut. S nizozemskou modelkou Lilly Kerssenbergovou má třiletého syna s předlouhým jménem Amadeus Benedict Edley Louis Becker a miluje chvíle pohody, kdy si může dát sklenku dobré whisky a doutník. Spolupráce s Djokovičem do jeho života nepochybně přinese rozruch a nový impuls. Zvlášť, když v žebříčku tenisového »vlívu« padá v Německu až šokujícím způsobem.

S LEGENDAMI PŘICHÁZÍ CHARISMA

Nejdřív Lendl. Ted' Becker, Edberg, Chang, Ivanišević, Bruguera, Norman. Legendy v roli koučů či rádců současných hvězd, to je aktuální trend. Odstartoval ho Andy Murray, jenž před dvěma lety angažoval Ivana Lendlu a ukázalo se to jako skvělý tah. Skot, do té doby bez grandslamového titulu, vyhrál s rodákem z Ostravy v zádech olympiádu, US Open i Wimbledon. Možná i proto zatoužili v uplynulých týdnech či měsících po legendách i další špičkoví hráči.

Švéd Magnus Norman, někdejší světová dvojka, nejmladší a jediný z někdejších es, jemuž chybí grandslamová trofej (je finalistou French Open 2000), se stal loni koučem Švýcara Wawrinky a pomohl mu k nejlepšímu výsledkům kariéry. Ted' se čeká na to, jak zapůsobí rady dalších bývalých hvězd.

„Neangažoval jsem Borise proto, že Andy má Ivana Lendlu. Ale fakt je, že mu Lendlovy postřehy a rady zjevně pomohly,“ prohlásil

v závěru roku Novak Djokovič, jenž čeká podobný impuls (jakkoli to mnohé překapilo) od trojnásobného vítěze Wimbledonu, stejně jako Roger Federer od někdejšího idolu z dětství Edberga. Ten si nabídku spolupráce krátce rozmýšlel, ale nakonec kývl. „Je to pro mě čest i radost pracovat s Rogerem,“ řekl Švéd poté, co kývl.

Někdejší antukový šampión Sergi Bruguera, dvojnásobný vítěz French Open, má pomoci Fran-

couzi Gasquetovi, Japonec Nišikori čeká další zlepšení i díky radám Michaela Changa, nejmladšího vítěze z Roland Garros, Chorvat Čilič zase spoléhá, že mu wimbledonský vítěz Goran Ivanišević, jeden z největších bombardáků v historii tenisu, vylepší nejen podání.

Zbývá tedy už jen otázka, jak odpoví Rafael Nadal. Ten ale řekl NE. „Jedno je jisté: všichni ti, o kterých se dnes mluví, přinesou na tour charisma. A to je pro tenis jediné dobře,“ nechal se slyšet Španěl, jehož hlavním koučem nadále zůstává strýc Toni.

Kubec, J. (2014, January-February). Edberg-Becker, plachý zabiják vs. Milovník kakaových žen: Souboj po dvaceti letech. *Tennis Arena*, 58-59.

APPENDIX E

Smooth Cool Cat

Také hřebec **Smooth Cool Cat** pochází z kolekce plemeníků **SilverStone Ranche**. Mladý a velmi nadějný **quarter horse** se narodil 27. 4. 2006 v **Texasu, USA**. Pro jeho neobyčejně atraktivní vzhled a vysoké sebevědomí získal od původních majitelů a **trenéra** poněkud ironickou přezdívku „**Ugly**“

Ugly je přímým potomkem jednoho z nejúspěšnějších **cuttingových** koní současnosti **Smooth as a Cat (LTE USD 474 325)** a pochází z velmi úspěšné cuttingové linie i ze strany otce své matky, která je přímým potomkem **SR Instant Choice**.

Ugly pobýval od začátku roku 2010 v Texasu, USA v **tréninkové** stáji u Uwe Röschmanna. Zde nás za pár měsíců **tréninku** přesvědčil o opravdovém talentu. Na doporučení trenéra, a to i přes velmi nízký věk a takřka nulové zkušenosti ze **shows**, Ugly opustil USA a začátkem září 2010 přijel do Evropy, aby se zúčastnil jedné největších evropských **show** konaných v Německu – **Americany 2010**. **Startoval** jako čtyřletý a byl ve své **startovní** třídě jednoznačně nejmladší m koněm. Svými výkony si zasloužil obdiv nejednoho ze **startujících i** z řad významných trenérů. V konkurenci všech **startujících** koní se dokázal probojovat do finále a skončit v první desítce. Jeho úspěšně **odstartovaná** evropská **sportovní** kariéra pokračovala v Německu až do konce sezony 2010, kdy se během posledních dvou týdnů stihl s **trenérkou** Ute Holm představit ještě na několika posledních cuttingových shows:

1. místo **Aachen NCHA Limited 10000**

1. místo **NCHA USA Open in Walldürren (score 73)**, 2. A 3. Místo **Aachen AQHA Junior Cutting**, 2010 **Futurity Champion NCHA of Germany**.

Rovněž v letošním roce dosáhl velmi významného úspěchu, když se v srpnu spolu se svým trenérem Karlem Spáčkem účastnili evropské juniorské **shows – Junior Cutting Open** v německém Kreuthu, kde obsadili první místo a získali tak pro Českou republiku titul **Winner of 2011 AQHA European Championship**.

Uglyho původ, vrozené atletické nadání, vytrvalost, inteligence, výjimečný pohyb a talent pro práci s dobyt看 jsou umocněny jeho atraktivním a korektním exteriérem a s uhrančivě černou barvou srsti. Všechny tyto atributy řadí **Uglyho** na pozici jednoho z nejnadanějších a nejatraktivnějších **cuttingových** a chovných koní Evropy.

V současné době pro **Uglyho** připravujeme individuální pracovní a tréninkový program na sportovní sezonu 2012. Je také zařazen do plemenitby a věříme, že v následujících letech obohatí nejen **cuttingový sport** o zdravé, nadprůměrné a konkurence schopné potomky. Dosavadní pozitivní ohlasy trenéra a chovatelů ze sousedního Německa, Itálie a **USA** je potvrzují naše domněnky. S napětím očekáváme narození jeho prvních potomků už na jaře 2012.

Smooth Cool Cat. (2012, January). *Jezdectví*, 62-63.

APPENDIX F

Nad novou úpravou soukromého práva.

Ujednání smlouvy o dílo vedoucí k zániku nároku v důsledku jeho pozdního oznámení podle nového občanského zákoníku.

1. ÚVOD

Dobré smlouvy o dílo na zhotovení stavby řeší odpovědnostní nároky stran z realizace rizik a z nedostatku nebo prodlení plnění jejich povinností ze smlouvy prostřednictvím uplatňování nároků na dodatečné platby a prodloužení lhůt (**claimů**).

Jde v podstatě o řešení náhrady škody v průběhu realizace. Nejde ale o náhradu škody ve smyslu náhrady škody přiznané soudem. Vyčíslení nákladů vzniká na základě smlouvou předepsaného postupu, kdy zhotovitel a objednatel oznamují a dokládají nároky zástupci objednatele, který je dále řeší. Fakturace těchto nároků by měla probíhat měsíčně podle skutečnosti, stejně jako např. v případě skutečně provedených prací.

Z hlediska zhotovitele jde při **claimu** přednostně o to, aby byl smlouvou předvídaným způsobem schopen seznámit objednatele se vznikem **claimu** či následným požadavkem na prodloužení lhůty výstavby nebo zvýšení ceny díla, aby mohlo včas dojít ke spravedlivému rozhodnutí o tomto požadavku. Tím je objednatel chráněn z hlediska ovládnutí celkových nákladů projektu.

Dodržování procesů v rámci řízení **claimů** má zajistit, aby účastníci výstavbového projektu spolupracovali tak, aby všechna rizika realizovaných nebezpečí spojená s projektem měla co nejmenší negativní dopad pro všechny zúčastněné a aby tak mohl být projekt po jeho dokončení považován za úspěšný.

Claimy samozřejmě nejsou něčím pozitivním, ale vyhnout se jim dá pouze ve fázi přípravy projektu. Při realizaci špatně připraveného projektu budou **claimy** na denním pořádku. Velkému množství **claimů** se lze vyhnout přípravou srozumitelných a přesných smluvních dokumentů.

Samotné vyjmenování **claimů** ve smlouvě usnadňuje proces spravedlivého přiřazení dodatečných nákladů smluvním stranám podle původní alokace rizik (přidělení odpovědnosti).

II. Ustanovení s lhůtami pro oznámení nároku

Smlouvy o dílo často obsahují ustanovení, které stanovuje lhůty pro oznámení nároků na navýšení ceny díla pod sankcí zániku takového nároku při jeho pozdním oznámení. Např. ve vzorových smluvních podmínkách pro smlouvy o dílo výstavbových projektů **FIDIC (Mezinárodní federace konzultačních inženýrů)** je stanoveno, že: „Jestliže se zhotovitel domnívá, že má nárok na prodloužení lhůty pro dokončení anebo dodatečnou platbu podle

některého článku těchto podmínek nebo jinak v souvislosti se smlouvou o dílo, oznámí to zhotovitel správci stavby s popisem skutečností nebo okolností pro vznik nároku. Oznámení bude dáno, jak nejdříve je to možné, ale ne později než 28 dnů poté, co se zhotovitel dozvěděl (nebo mohl dozvědět) o vzniku události nebo okolností. Jestliže zhotovitel nepředloží oznámení nároku do 28 dnů, lhůta pro dokončení stavby nebude prodloužena, zhotovitel nebude mít nárok na dodatečnou platbu a objednatel bude zbaven veškeré odpovědnosti v souvislosti s nárokem.“

Je možné posoudit takové ustanovení z hlediska nového obč. zák. za platné? V první řadě si musím položit otázku, jestli v takovém případě pozdní oznámení vede k prekluzi práva nebo zániku nároku. Podle § 654 nového obč. zák. platí, že k zániku právo proto, že nebylo ve stanovené době uplatněno, dochází jen v případech v zákoně výslovně stanovených. V tomto smyslu smluvní jednání vedoucí k prekluzi práva tedy přípustná nejsou.

Jsou pak přípustná smluvní ujednání vedoucí k zániku nároku (tedy specificky zániku oprávnění domoci se s úspěchem svého subjektivního práva uplatněním donucení u státního orgánu)?

Hledání odpovědi zahájíme u úpravy smlouvy kupní, typického zdroje analogie pro úpravu smlouvy o dílo. Podle §2112 nového obč. zák. je stanoveno, že:

„(1) Neoznámil-li kupující vadu bez zbytečného odkladu poté, co ji mohl při včasné prohlídce a dostatečné péči zjistit, soud mu právo z vadného plnění nepřizná. Jedná-li se o skrytou vadu, platí totéž, nebyla-li vada oznámena bez zbytečného odkladu poté, co ji kupující mohl při dostatečné péči zjistit, nejpozději však do dvou let po odevzdání věci. (2) K účinkům podle odstavce 1 soud přihlédne jen k námitce prodávajícího, že vada nebyla včas oznámena. Proávající však nemá právo na námitku, je-li vada důsledkem skutečnosti, o které prodávající v době odevzdání věděl nebo musel vědět.“

Zaniklý nárok zůstává v podobě naturální obligace. Má status promlčeného dluhu. Při zaplacení zaniklého nároku nejde o bezdůvodné obohacení.

Tuto notifikační povinnost (při tzv. reklamaci) podle §2112 nového obč. zák. při oznamování vad zboží u kupní smlouvy jistě použijeme v některých případech analogicky i pro smlouvu o dílo.

Argumentem pro přípuštění smluvních ujednání vedoucích k popisovanému zániku nároku je i §2622 odst. 2 nového obč. zák., který předvídá zánik nároku na zvýšení ceny, když zhotovitel neoznámí nutnost překročení rozpočtované částky bez zbytečného odkladu poté, co se ukázalo, že je překročení ceny, jež byla určena na základě rozpočtu, nevyhnutelné. Je zřejmé, že smysl následků pozdního oznámení v tomto ustanovení je stejný jako smysl výše popisované smluvně stanovené lhůty. Protože toto ustanovení je dispozitivní, mohou smluvní strany měnit jeho obsah či jeho použití zcela vyloučit. Zákonem pouze obecně stanovený časový rámec pro oznámení je konkretizován smluvním určením lhůty.

Při použití smlouvy s položkovým rozpočtem, kdy se celková cena díla určuje na základě skutečně provedených prací v rámci jednotlivých položkových a jednotkových cen můžeme dále z hlediska nároku na dodatečnou platbu potřebu činností do rozpočtu nezahrnutých a obvyklý položkový rozpočet podřadit pod rozpočet bez zaručené úplnosti vše ve smyslu §2622 odst. 1 nového obč. zák.

Nový občanský zákoník pak v §2612 odst. 1 též stanovuje, že zjistí-li zhotovitel po uzavření smlouvy, že cenu určenou odhadem bude třeba podstatně překročit, oznámí to objednateli bez zbytečného odkladu s odůvodněným určením nové ceny; neučiní-li poté, co potřebu zvýšení ceny zjistil, anebo zjistit měl a mohl, nemá právo na zaplacení rozdílu v ceně.

Smluvní ujednání vedoucí k zániku nároku tedy přípustná jsou. Zdůrazňuji však, že zánik nároku je nutné vždy vyhodnotit ad hoc. V následujícím textu budeme zkoumat další důležité souvislosti pro vyhodnocování možnosti zániku nároku.

III. Kontext typu výstavbového projektu a příslušné alokace rizika

Dalším významným aspektem při nárokování je kontext celé smlouvy, konkrétní typ výstavbového projektu, na kterém je nárok uplatňován, a příslušné alokace rizika. Obecně rozlišujeme tři typy (metody dodávky) výstavbového projektu.

1. **General Contracting (Generální dodavatelství)**,
2. **Design-Build** (často vyjadřováno zkratkou **DB**),^a
3. **Construction Management** (často vyjadřováno zkratkou **CM**).

O volbě rozhodují podmínky financování, náročnost projektu, sociální situace a především konkrétní priority objednatele.

1. **Generální dodavatelství**

Generální dodavatelství (neboli **General Contracting**, případně **Design-Bid-Build**), tedy „tradiční forma projektu“ předpokládá, že větší míru odpovědnosti za projektovou dokumentaci, tzn. její přípravu a zhotovení nese zákazník (objednatel). Projektová dokumentace v zadávací dokumentaci je zpracována poměrně detailně, obsahuje výkresy, technické specifikace a výkaz výměr. Jednotkové položkové ceny výkazu výměru oceňuje zhotovitel v nabídce. Jednotkové a položkové ceny jsou v průběhu realizace závazné a riziko jejich správného ocenění nese zhotovitel. Ovšem množství provedených prací se měří podle skutečnosti nutné ke zhotovení a řádnému dokončení díla. Jedná se tedy o tzv. měřenou zakázku. K určení metod měření se používají standardizované postupy. Standard a množství jsou definovány smlouvou a zhotovitel provádí v položkovém rozpočtu popsané práce. Nejde o dodávku stavby jako celku. Pro administraci projektu je jmenován správce stavby a co nejrychlejší zprovoznění stavby není hlavní prioritou.

Design-Build (DB)

Ve výstavbovém projektu DB se předpokládá, že zhotovitel je v zásadě odpovědný za projektovou dokumentaci, provedení a zhotovení prací. Míra projektových prací ovšem závisí na konkrétním zadání. Někdy je na zhotoviteli i obstarání stavebního povolení jako součást dodávky.

Zadávací dokumentace obsahuje tzv. přídavky objednatele, které obecným způsobem specifikují účel, rozsah, požadavky na projektovou dokumentaci nebo další technická kritéria stavby. Požadavky objednatele obvykle označí části díla, které má vyprojektovat zhotovitel, a kritéria, která jeho projektová dokumentace bude reflektovat (například tvar, rozměry, technické specifikace a standardy). Požadavky objednatele musí být jasné a jednoznačné.

U formy **DB** někdy úplně chybí výkaz výměr a neměří se skutečně provedené práce pro účely fakturace. Fakturace probíhá podle platebního kalendáře, případně na základě dokončení definovaných částí díla.

Cena u **DB** je cenou obvykle paušální. Tím, že při formě **DB** přechází na zhotovitele více rizik než u **Generálního dodavatelství**, je obvykle nabídková cena díla vyšší. Objednatel má ovšem možnost stavbu dřív zprovoznit a získává tak větší pravděpodobnost dodržení nabídkového rozpočtu. A to hlavně díky sjednocené odpovědnosti zhotovitele za provedení díla i zajištění projektové dokumentace, dochází k odstranění rozporů projektanta jednatele a projektanta zhotovitele a k přerodu fází projektování a realizace. Objednatel tak získává možnost využít zkušenosti zhotovitele při projektování a jeho invence.

2.1. **EPC**

Pod projekty **DB** je možné zařadit i **EPC (Engineer-Procure-Contracts)**. Tyto projekty jsou typické tím, že dochází k přenesení většiny rizik na zhotovitele. U **EPC** projektů se předpokládá, že zásadní rizika nehrozí...že lze rizika předvídatelně ovládat často výstavbové projekty elektráren, oceláren, továren a výrobních závodů v petrochemickém, těžebním průmyslu a projektů pozemního stavitelství. Jde často o projekty s větším podílem technologické dodávky než dodávky stavebních prací.

3. **Construction Management (CM)**

Construction Management se někdy označuje jako specializovaný okruh projektového managementu ve výstavbových projektech.

Pracuje s českým překladem „**management** realizace stavby“ a osobu, která realizaci řídí, označuje jako „**manažera** realizace“.

Při použití **CM** má zákazník přímé smlouvy s jednotlivými dodavateli a za účelem jejich koordinace si najímá **manažera** realizace, který je jeho konzultantem. **Manažer** je placen

na bázi cost plus (tedy na bázi nejčastěji paušální pevné přírážky k přímým nákladům cen jednotlivých zhotovitelů).

Původ tohoto systému je v **USA**, kde snaha o co nejrychlejší realizaci složitých výstavbových projektů s velkými požadavky na kvalitu vedla k nutnosti najít systém s důrazem na efektivitu a manažerské schopnosti **manažera** realizace. Prioritní pozici mezi účastníky výstavbového projektu tedy přebírá zástupce objednatele v podobě **manažera** realizace a jeho úloha, tedy řízení a koordinace.

Manažer realizace nemá smluvní odpovědnost za plnění subdodavatelů. Je odpovědný za zanedbání v řízení a za problémy subdodavatelů, které byly způsobeny jeho chováním, tzn. nedostatečným řízením, administrací, plánováním a koordinací. **Manažer** realizace je tedy hlavně specialista na řízení.

Klec, L. (2013, May). Ujednání smlouvy o dílo vedoucí k zániku nároku v důsledku jeho pozdního oznámení podle nového občanského zákoníku. *Obchodní právo*, 162-165.

APPENDIX G

Cyberstalking – je možné se účinně bránit?

Doc. PhDr. Ludmila Čírtková, CSc.

Stalking představuje především poruchu mezilidských vztahů a projevuje se jako interpersonální agrese. Existují dvě základní, nejčastější varianty jevu: expartner-stalking a umanuté nekompetentní a z normy vybočující dvoření. Nové komunikační možnosti otevírají pro pachatele široké pole příležitostí.

V tomto článku se zaměříme na tzv. cyberstalking. Budeme hledat odpověď na otázku: Čím se vyznačuje tato specifická varianta nebezpečného pronásledování?

Lze se cyberstalkingu účinně bránit? Jaké jsou možnosti prevence?

Co je cyberstalking?

Cyberstalking představuje obtěžování a pronásledování oběti prostřednictvím počítače anebo pomocí podobných elektronických médií (Hoffmann 2006). Známý anebo neznámý pachatel zasypává oběť nevyžádanými e-maily, sděleními v různých chatroomech

anebo opakovanými kontakty v intranetu. Válková (2009) popisuje cyberstalking jako nevyžádané e-maily, rozesílání negativních zpráv prostřednictvím chatu,

blogu a jiné způsoby virtuálního šíření pomluv a informací poškozujících pověst oběti (dobré jméno, rodinné poměry a profesní bezúhonnost). Někteří autoři definují cyberstalking

jako online stalking, mezi oba dva výrazy kladou rovnítko. **K typickým**

jevovým podobám cyberstalkingu patří:

- _ opakované zasílání nevyžádaných vtíravých milostných e-mailů,
- _ opakované zasílání výhrůžných e-mailů,
- _ zasílání obrazového materiálu s agresivním, sexuálně urážlivým či jinak znepokojujícím obsahem,
- _ rozšiřování pomluv a vůbec diskreditujících informací o oběti v síti,
- _ zveřejňování a předávání intimních informací o oběti,

- _ krádeže identity, navazování kontaktů či kontraktů jménem oběti anebo jakákoliv „padělaná“ sdělení, která oběť poškozují (fotomontáže),
- _ navazování kontaktů pod falešnou identitou,
- _ systematické sledování internetových kontaktů oběti,
- _ pokusy „špiónovat“ v počítači oběti,
- _ pokusy poškodit počítač oběti např. zavirováním,
- _ nabourávání se do internetových **homepages**.

Cyberstalking se může vyskytovat v čisté podobě. V takovém případě je oběť decimována „pouze“ ve **virtuálním** světě a tedy na dálku. Obrazně lze říci, že místem činu je **internet**. Často se však **cyberstalking** vyskytuje jako součást klasického **stalkingu**.

Stalker střídá a kombinuje různé způsoby nevyžádaných kontaktů a přibližování se k oběti, a to jak **online**, tak **offline**, tedy v reálném světě.

*Známá moderátorka dostávala na svou **e-mailovou** adresu dlouhé obdivné a zamilované texty. Pisatel v seniorském věku neskrýval svou identitu, naopak ke svým platonickým citům se hrdě hlásil. Kdykoli se moderátorka objevila na obrazovce, obsáhle lyricky líčil pocity, které v něm vyvolala. Vyjadřoval obavy, když mu připadala na obrazovce unavená, jindy popisoval své štěstí, když na něj působila spokojeně a vyrovnaně. Ačkoliv se pisatel nikdy neuchýlil k vulgaritám či agresivním výrokům, vnímala moderátorka osobní tón **e-mailů** jako nepříjemný a zneklidňující. Muž vycestoval na služební cestu do Asie a na pracovním obědě se setkal s místní obchodní **partnerkou**. Po návratu zpět do Evropy začaly od této ženy chodit e-maily. Nejdříve v nich žena vzpomínala na příjemné pracovní setkání a vyjadřovala naději, že se opět setkají. Postupem doby se obsah zpráv měnil, z přátelského ladění se stalo expresivní vyznávání lásky. Přestože muž jasně sdělil, že popisované city nesdílí a nemá zájem na žádném setkání, zamilované **e-maily** chodily dál. Na ně již muž nereagoval. Po třech letech této jednostranné korespondence stála umanutá ctitelka jednoho dne před budovou firmy, ve které pracoval. Přicestovala ze*

Singapuru s přesvědčením, že její láska konečně najde naplnění.

*V září 2013 se mezi dětmi v SRN šířila **SMS zpráva** obsahující stručné sdělení:*

pošli tento text dvaceti svým kamarádům, jinak zemře tvoje matka. Zmatené a vyděšené děti se svěřily rodičům. Případ převzala policie jako zvláštní podobu

cyberstalkingu.

Čírtková, L. (2013, November). Cyberstalking – je možné se účinně bránit? *Právo a rodina*. Retrieved from <http://www.lindenakladatelstvi.cz/media/files/13PAR11-1.pdf>

NÁSTRAHY INFORMAČNÍHO VĚKU

Nejhorší počítačové viry: Výsledek? Škoda přes 22 miliard dolarů!

Počítač je najednou pomalý a jakákoli práce s ním se stává utrpením. Navíc se čtyřikrát během hodiny sám od sebe restartuje. To vše jsou neklamné známky toho, že se ve vašem počítači zabydlel některý z počítačových virů.

FALEŠNÝ ZAMILOVANÝ DOPIS DOKÁZAL ODSTAVIT E-MAILOVÉ SERVERY PENTAGONU I CIA!

V tomto případě jste narazili na poměrně „přátelský“ vir. Existuje totiž i taková „havět“, která dokáže vytižit provoz počítačové sítě na celé hodiny, anebo se ve vašem počítači budou samy kopírovat a rozesílat všem vašim známým! Jsou však i viry, které vás připraví o všechna vaše uložená data. V případě firm, kterým virová nákaza vyřadí stovky nebo i tisíce počítačů, se škody mohou vyšplhat až do stovek milionů dolarů! EPOCHA vám nyní naservíruje tu nejhorší počítačovou havět.

60 SEKUND DO RESTARTU

- **Název:** MSBlast
- **První výskyt:** 11. srpna 2003
- **Odhadovaná škoda:** 2 až 10 miliard dolarů

Co se to, k sakru, děje?!“ vzteká se 14letý John u svého počítače. Když nepomohl několikanásobný restart, přijde na řadu vytažení ze zásuvky a dojde i na několik vzteklých úderů pěstí do kastle počítače. Na stolním kalendáři svítí datum čtvrtek, 11. září 2003, a Johnův počítač je jedním z prvních napadených červem MSBlast (známý také jako Blaster nebo Lovsan či Lovesan).

Klikat nemusíte

Tento červ zneužil zranitelnost operačních systémů Windows XP a Windows 2000. První variantu viru vytvořili čínští hackeri, kteří ho vytvořili podle „záplaty“ Microsoftu na tuto

chybu. Červ se začal šířit 11. srpna 2003 a svého největšího rozšíření dosáhl o dva dny později – tehdy již byly nakaženy stovky milionů počítačů! Na rozdíl od dalších virů MSBlast ke svému šíření nevyžadoval, aby uživatelé klikali na nakažené přílohy e-mailů. Náhodně totiž zkoušel velké množství IP adres, které označují každé zařízení připojené k počítačové síti. Velké škody, které napáchal, nejsou přesně vyčísleny. Odhady odborníků a postižených firem se různí. Většinou se pohybují v rozmezí mezi 2 až 10 miliardami dolarů.

Útok na Microsoft nevyšel

Hlavním poznávacím znamením viru ale bylo, že se napadené počítače samovolně restartovaly s minutovým odpočtem! Zoufalí uživatelé si tak stále dokola mohli na svých monitorech číst „I just want to say LOVE YOU SAN!“ (V překladu Chci ti jen říct, že tě miluju.)

■ **Počítačový virus MSBlast kromě nekontrolovatelného restartování počítače s minutovým odpočtem doháněl uživatele k šilenství i hláskami, které zobrazoval na monitoru.**

```

00 00 00 00
-00 00 00 00
-6D 73 62 6C
0 6A 75-73 74 20 77 ast.exe I just w
9 20 4C-4F 56 45 20 ant to say LOVE
0 62 69-6C 6C 79 20 YOU SAN!! billy
0 64 6E-20 79 6F 75 gates why do you
3 20 70-6F 73 73 69 make this possi
0 20 60-61 68 69 6E ble ? Stop makin
E 64 20-66 69 78 20 g money and fix
7 61 72-65 21 21 00 your software!!
0 00 00-7F 00 00 00
0 00 00-01 00 01 00
0 00 00-00 00 00 46
C 09 11-7F E8 08 00
0 00 03-10 00 00 00
3 00 00-01 00 04 00
  
```

a „Billy Gates why do you make this possible? Stop making money and fix your software!“ (V překladu Bille Gatesi, proč je toto možné? Přestaň vydělávat peníze a sprav svůj software!). Navíc byl vir ještě naprogramován, aby všechny infikované počítače provedly 16. srpna 2003 hromadné bombardování velkým množstvím dat serveru windowsupdate.com. Společnosti Microsoft se však podařilo útoku zabránit. Tvůrci původního viru nebyli nikdy potrestáni. Za vytvoření varianty B však byl již 29. srpna 2003 zatčen 18letý Jeffrey Lee Parson z města Hopkins v Minnesotě. Parson přiznal svou vinu a v lednu roku 2005 byl odsouzen na 18 měsíců nepodmíněně.

LÁSKA, KTERÁ PŘIŠLA PĚKNĚ DRAHO

- **Název:** ILOVEYOU
- **První výskyt:** 4. května 2000
- **Odhadovaná škoda:** 5,5 až 8,7 miliardy dolarů

Šestnáctiletá Klára si jako každé ráno kontroluje poštu. Do oka jí padne e-mail od spolužáka, po kterém už dlouho pokukuje. Předmět je slibný – ILOVEYOU (v překladu Miluji tě). „Tak já se mu taky líbím,“ pomyslí si Klára a chvatně otevře e-mail. Klikne na přílohu a nic se neděje.

Za zvědavost se platí

Zatímco dívka zklamaně přemýšlí, co je to za hloupý vtip, její počítač se právě stal jedním z desítky milionů počítačů, které počátkem května roku 2000 napadl počítačový červ

■ Červ ILOVEYOU využíval zvědavost uživatelů. K tomu, aby se mohl šířit, museli otevřít „milostný dopis“ v příloze e-mailu.

ILOVEYOU, známý také jako VBS/Loveletter nebo Love Bug. Virus se šířil po internetu prostřednictvím e-mailů a využíval přitom lidské zvědavosti. Uživatelé přišel e-mail s předmětem ILOVEYOU, ve kterém byl přiložen soubor LOVE-LETTER-FOR-YOU.TXT.vbs (v překladu Milostný dopis pro tebe). Když uživatel přílohu otevřel, vir se sám zkopíroval a rozeslal na všechny adresy v programu Microsoft Outlook! Tím to ale nekončilo – zároveň vyhledal v počítači čísla a hesla kreditních karet a odeslal je zpět útočníkovi! Zničil přitom celou řadu souborů včetně fotografií.

Ochromil i Pentagon

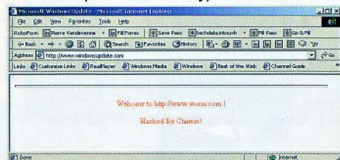
První infekce byla objevena 4. května 2000 na Filipínách, odtud se posléze vir rozšířil přes Hong-Kong do Evropy a nakonec do USA. Celkem vir ILOVEYOU infikoval desetinu všech počítačů připojených k internetu! Obrovské množství rozesílaných infikovaných e-mailů zahlcovalo poštovní servery. Některé vládní instituce včetně amerického Pentagonu, CIA a britského parlamentu musely dokonce své servery úplně odstavit, aby mohly odstranit vir ze svých počítačů. Postižené firmy odhadly, že jim vir způsobil škody až 8,7 miliardy dolarů, což tehdy činilo 351,2 miliardy korun!

RUDÁ ZÁŘE NAD BÍLÝM DOMEM

- **Název:** Code Red
- **První výskyt:** 13. července 2001
- **Odhadovaná škoda:** 2 miliardy dolarů

Pátek, 13. července 2001, se ukázal být skutečně smolným dnem. Poprvé totiž udeřil červ Code Red. Jako svůj první cíl si vybral počítače Bílého domu, ze kterých se šířil dál. Využil přitom slabinu v operačních systémech Windows 2000 a Windows NT. Červ Code Red zahlcoval počítače a způsobil přetečení vyrovnávací paměti. Zároveň se vir sám kopíroval a šířil se do dalších připojených počítačů. Výsledkem bylo narušení komunikace, zahlcení sítě, zpomalení jednotlivých počítačů a jejich samovolné restartování.

- Na napadených internetových stránkách umisťoval virus Code Red nápis „Hacked by Chinese!“ (Hacknuto Číňany).

POČÍTAČOVÁ CHYBA HLÁSILA START JADERNÝCH RAKET

■ Počítače neohrožují pouze viry, ale i **chyby v jejich programech.**

■ Špatně fungující programy nezpůsobují pouze škody za **miliardy dolarů**, ale jedna taková chyba **mohla vyhladit lidstvo.**

■ V půl jedné ráno **26. září 1983** ohlásil **sovětský satelitní systém vypuštění** pěti mezikontinentálních jaderných raket **mířících na Sovětský svaz.**

■ Od vypuknutí třetí světové války **zachránila** svět pouze **intuice** podplukovníka

Stanislava Petrova (*asi 1939), který měl **v tu chvíli službu** v utajeném bunkru Serpuchov 15 asi 50 kilometrů jižně od Moskvy.

■ Ten dal na svou intuici a situaci **vyhodnotil jako falešný poplach.**

Jméno podle nápoje

Vir objevili a pojmenovali **Marc Maiffret a Ryan Perme** ze společnosti eEye Digital Security. Své jméno získal podle tehdejšího populárního nápoje Code Red Mountain Dew a také podle toho, že červ umisťoval na napadené internetové stránky nápis „Hacked by Chinese!“ (Hacknuto Číňany). Přestože se poprvé objevil 13. července 2001, naplno udeřil až o šest dní později, 19. července, kdy počet napadených počítačů dosáhl čísla 359 000. Na začátku srpna se pak objevil vir Code Red II, který byl variantou původního viru. Podle eEye Digital Security tento červ pocházel, stejně jako virus ILOVEYOU, z filipínského města Makati City.

JMÉNO DOSTAL PO EXOTICKÉ TANEČNICI

- **Název:** Melissa
- **První výskyt:** 26. března 1999
- **Odhadovaná škoda:** 1 miliarda dolarů

Pětatřicetiletý **Patrick** má dobrý pocit, právě se mu podařilo z diskusního fóra stáhnout wordový dokument List.DOC, který má obsahovat hesla k 80 pornografickým stránkám. Netuší, že mezitím se v jeho počítači usazuje Melissa.

Nejrychlejší vir světa

Na konci 90. let minulého století byla Melissa nejrychleji se šířící vir na světě a jeden z prvních počítačových červů využívající e-mailů!

- **Tvůrce viru Melissa David L. Smith skončil před soudem. Odseděl si 20 měsíců natvrdo.**

Vir v e-mailových schránkách nepozorovaně shromažďuje prvních 50 adres v adresáři a rozesílá svou kopii. Zároveň Melissa vkládá do dokumentů náhodné hlášky ze seriálu *Simpsonovi* a maže řadu důležitých souborů nutných pro chod Windows.

Nakonec skončil v chládku

Tvůrcem Melissy byl americký programátor **David L. Smith**, který ji podle svých slov pojmenoval po exotické tanečnici z Floridy. Po dlouhém soudním procesu byl nakonec za vypuštění viru Smith odsouzen pouze k dvacetiměsíčnímu vězení a pokutě 5000 dolarů. Vzhledem k tomu, že vir napáchal škody za miliardu dolarů, je tato pokuta doslova směšná. Kromě toho mu soudce zakázal používat počítačovou síť bez soudního povolení.

Melissa však žila dál svým vlastním životem. Nejenže vznikla celá řada jejích klonů, které se lišily soubory, které mazaly, nebo počtem adres, na které se rozesílaly, ale část zdrojového kódu pro rozesílání infikovaných souborů e-mailem byla použita i v dalších virech.

ČTVRTMILIONOVÁ ODMĚNA ZA DOPADENÍ PACHATELE

- **Název:** Sobig
- **První výskyt:** 9. ledna 2003
- **Odhadovaná škoda:** 1 miliarda dolarů

Sobig byl počítačový červ, který v srpnu roku 2003 infikoval miliony počítačů s operačním systémem Windows připojených k internetu. Výrobce Windows, společnost Microsoft, spočítala, že vir mohl způsobit škody za 1 miliardu dolarů! První náznaky nového viru se objevily již na začátku srpna roku 2002. První varianta červa pojmenovaná Sobig.A však byla vypuštěna až v lednu roku 2003 a v květnu roku 2003 následovala varianta Sobig.B. Neúčinnější však byla až varianta Sobig.F, která se začala masově šířit 19. srpna 2003. Sobig byl počítačový červ v tom smyslu, že se dokázal sám kopírovat, ale zároveň byl i takzvaným trojským koněm, protože se dokázal maskovat.

Sám sebe aktualizoval i deaktivoval

Při svém šíření měnil nejen předměty e-mailů, ale i názvy infikovaných souborů v příloze.

Po kliknutí na infikovanou přílohu se Sobig nejen rozeslal na e-mailové adresy, které v počítači nalezl, ale nainstaloval některé programy, které mu měly usnadnit přístup do počítače a dokonce i sám sebe aktualizoval! Sobig.F se sám deaktivoval 10. září 2003. O tom, že programátorům z Microsoftu se i potom nespalo lehce, svědčí i skutečnost, že 5. listopadu 2003 zveřejnila společnost Microsoft výzvu, že zaplatí čtvrt milionu dolarů tomu, kdo poskytne policii informace, které povedou k zatčení tvůrce viru. I přes lákavou nabídku však

nebyl pachatel nikdy dopaden. ■ **Pavel Škopek**

- **Takto vypadá grafická vizualizace struktury viru Sobig. Ten v průběhu roku 2003 napáchal škody za 1 miliardu dolarů!**

Škopek, P. (2010, December). Nejhorší počítačové viry: Výsledek? Škoda přes 22 miliard dolarů! *Epocha*, 72-73).

Klávesnice pro hackery a další šikovné aplikace pro tablety

1. prosince 2013

Aplikace, které si tentokrát stručně představíme, jsou určeny pro zařízení s operačním systémem Android. Psát e-maily či jiné texty vám pomůže speciální klávesnice, před viry váš tablet ochrání antivirový program a další šikovné aplikace vám zpříjemní surfování po internetu.

[Zvětšit fotografii](#)

Schopnosti některých aplikací vás možná překvapí | foto: Profimedia.cz

Hacker's Keyboard

Klávesnice **Hacker's Keyboard** nabídne samostatnou řadu kláves s českými znaky i další funkce pro pohodlnější a rychlejší psaní na **tabletu**.

Přestože je alternativních **softwarových** klávesnic pro **tablety** a **smartphony** s operačním systémem **Android** k dispozici celá řada, většině z nich chybí zcela zásadní vlastnosti, které jinak najdeme na každé počítačové klávesnici. Máme na mysli především samostatnou řadu kláves se znaky s českou diakritikou a pak také šipky pro pohyb kurzoru v textu.

Tyto funkce nabídne bezplatně použitelná klávesnice **Hacker's Keyboard**. Název **aplikace** je poněkud nadsazený, samozřejmě není určena pouze pro **hackery**. Obsahuje ovšem mnoho užitečných nastavení, která se týkají například i velikosti jednotlivých kláves, kterou si můžete upravit pro co nejpohodlnější psaní. Podporovány jsou i klávesové zkratky a nechybí ani český slovník pro predikci textu, který si ovšem musíte **doinstalovat** zvlášť.

Dostupnost: **Android**.

Hola Better Internet zpřístupní českým uživatelům zapovězené **internetové** služby.

Hola Better Internet

Mnoho zajímavých **webových** služeb, jako například **internetová televize Netflix** nebo rádio **Pandora**, nejsou pro uživatele z České republiky dostupné. Toto omezení vám pomůže obejít **aplikace Hola Better Internet**, ve které si příslušné služby jednoduše odblokujete. **Aplikace Hola Better Internet** nevyžaduje žádné složité nastavování a její použití je zcela zdarma.

Dostupnost: **Android**.

Doplňek **Phony** pro prohlížeč **Firefox** zajistí načtení správné verze **internetových** stránek

Phony

Mnoho internetových stránek nabízí různé varianty zobrazení svého obsahu, podle toho, zdali jsou nahrávány prostřednictvím internetového prohlížeče v počítači, nebo z mobilního telefonu či tabletu. Právě tabletům jsou ovšem nejčastěji odesílány stránky v podobě určené mobilním telefonům s malými displeji. Abyste tomu zabránili a mohli si ve vašem tabletu prohlížet vždy plnohodnotné varianty webových stránek, můžete použít internetový prohlížeč **Firefox** a vybavit jej doplňkem **Phony**. V jeho nastavení pak určíte, aby si internetový prohlížeč v tabletu vyžádal vždy plnohodnotnou verzi webových stránek.

Dostupnost: Android.

Opera je rychlý a moderní internetový prohlížeč, optimalizovaný pro tablety.

Opera

Nejnovější verze internetového prohlížeče **Opera** je optimalizována pro použití na tabletech a přináší mnoho zajímavých funkcí. Novinkou je především zobrazení přehledu aktuálních zpráv z internetu, ke kterému se dostanete jednoduchým gestem z pravé strany obrazovky tabletu. Výchozí obrazovka prohlížeče obsahuje tlačítka pro rychlé otevření oblíbených internetových stránek a nechybí ani režim **Off-road**, který snižuje objem přenesených dat.

Dostupnost: Android.

Antivir od **AVG** ochrání váš tablet před škodlivým softwarem a dokáže jej najít nebo zablokovat v případě ztráty či odcizení.

AVG Antivirus PRO pro tablety

Tablet s operačním systémem Android je velmi vhodné chránit před rostoucím množstvím virů a další nebezpečné havěti pomocí kvalitní antivirové aplikace **AVG Antivirus PRO** pro tablety nabídne ovšem i mnoho dalších funkcí, které se vám budou

hodit v případě ztráty nebo odcizení vašeho **tabletu**. **Program** umí **tablet** lokalizovat, uzamknout jej nebo vymazat jeho obsah. Novou funkcí **aplikace** je tzv. fotopast, která pořídí snímek uživatele, který se opakovaně pokusí **tablet** odemknout nesprávným heslem. Antivir pro **tablety** má i svoji bezplatnou verzi s omezenými funkcemi.

Dostupnost: Android.

Zapomněli jsme na vaši oblíbenou **aplikaci** pro **tablety iPad** nebo zařízení s **Windows 8** či **androidem**? Podělte se o svoje tipy s ostatními čtenáři v diskusi.

Kubeš, R. (2013, December). Klávesnice pro hackery a další šikovné aplikace pro tablety. *Technet.cz*. Retrieved from http://technet.idnes.cz/klavesnicepro-tablety-0bm-/software.aspx?c=A131129_074645_software_vse

Facebook vyfoukl WhatsApp Googlu. Ten nabízel málo

• Koupí služby **WhatsApp**, díky níž uživatelé ušetří na poplatcích za **SMS**, se **Facebook** přiblížil k vysněnému cíli stát se jedničkou ve světě mobilní komunikace. Akvizice v celkové hodnotě 19 miliard **dolarů** (téměř 380 miliard korun) může **sociální síť** podle analytiků přiblížit mladším uživatelům. Podle několika zdrojů měl o **aplikaci** zájem i **Google**.

[Dalších 5 fotografií v galerii](#)

ilustrační snímek | foto: iDNES.cz

Jak potvrdili pro **Fortune** dva na sobě nezávislé důvěryhodné zdroje, přemýšlel o akvizici také **Google**. Za aplikaci nabízel 10 miliard **dolarů** (zhruba 200 miliard korun). Jejímu šéfovi Janu Koumovi však nenabídl křeslo ve svém představenstvu, zatímco **Facebook** ano. **Google** také údajně loni **WhatsApp** nabídl, že pokud ho bude informovat o případném vyjednávání o koupi s jinou stranou, vyplatí mu několik milionů **dolarů**. To však **WhatsApp** zřejmě odmítl, takže **Google** o dnešním oznámení dopředu s největší pravděpodobností nevěděl.

Podle analytiků, které cituje agentura **Reuters**, se **Facebook** převzetím služby **WhatsApp** přiblíží k **centru** mobilní komunikace. **Sociální síť** může touto akvizicí získat další uživatele mezi mladými lidmi, kteří službu pro odesílání textových zpráv prostřednictvím **internetu** využívají.

Facebook kupuje WhatsApp

"**WhatsApp** je na cestě propojit jednu miliardu lidí. Taková služba je pro nás neuvěřitelně cenná," píše mimo jiné šéf **Facebooku** Mark Zuckerberg v tiskové zprávě o koupi. Transakce obsahuje pojistku pro případ neuskutečnění. V takové situaci by musel **Facebook** zaplatit současným provozovatelům dvě miliardy dolarů (polovinu z toho v akciích).

O zájmu koupit **WhatsApp** se šušovalo už v prosinci 2012.

Podle střeďečního prohlášení zaplatí **Facebook** za **WhatsApp** v hotovosti a akciích celkem 19 miliard **dolarů**, v přepočtu tedy necelých 379 miliard korun. To je o tři miliardy **dolarů** více oproti původním informacím (více čtete zde). Takto vysoká cena však může podle některých odborníků vyvolat pochyby.

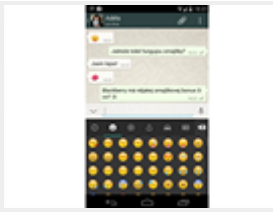
Akvizice, která odpovídá zhruba 11 procentům **tržní hodnoty Facebooku**, je pro tuto společnost dosud největším obchodem. Převyšuje i již dříve uskutečněné obchody technologických gigantů **Google**, **Microsoftu** či **Applu**. Například **Apple**, který je nejhodnotnější značkou na světě, podle agentury **AP** nikdy neuskutečnil obchod tohoto druhu za více než jednu miliardu **dolarů** (v přepočtu 19,9 miliard korun).

Dohoda zajišťuje **Facebooku** mimo jiné také přístup k novým uživatelům, a to včetně některých náctiletých, kteří se sociálními sítěmi z různých důvodů vyhýbají. Přístup na ně jim je často zakazován se slovy "**Facebook** nikdy", tvrdí Jeremy Liew ze společnosti **Lightspeed**.

WhatsApp má pro **Facebook** význam i díky jeho popularitě v zahraničí. Podle vyjádření analytičky výzkumného střediska **eMarketer** Cathy Boyleové pro britskou **BBC** totiž služba pronikla na mnoha zahraničních trzích hlouběji než **Facebook**. Například v Evropě, Latinské Americě, Africe či Austrálii přilákal podstatně více uživatelů než **Messenger** od **Facebooku**.

Fotogalerie

[Zobrazit fotogalerii](#)

Krédo neporušíme, WhatsApp bude stále bez reklam

Spoluzakladatel **Facebooku** Mark Zuckerberg a spoluzakladatel **WhatsApp** Jan Koum uvedli, že služba bude dál fungovat nezávisle. Slíbili také, že bude nadále bez reklam. Ani převzetí **Facebookem** nedonutí společnost porušit její krédo "Žádné reklamy, žádné hry, žádné triky", které napsal spoluzakladatel a Koumův kolega Brian Acton. "Vždy se budeme zaměřovat pouze na zprávy. Pokud někdo chce hrát hry, existuje řada jiných **aplikací,**" uvedl Koum na letošní mnichovské **konferenci DLD** s tím, že trh nabízí mnoho alternativ (více čtěte zde).

Nesdělili ovšem, jak bude společnost vydělávat peníze mimo roční poplatek. Dosud tak není jasné, jak dokáže služba sama sebe zaplatit. Uživatelům je totiž účtován roční poplatek ve výši pouhého jednoho dolaru (v přepočtu tedy necelých 20 korun), navíc až po prvním roce používání služby. Ta denně odbaví kolem 50 miliard zpráv. "Správnou strategií je nadále se soustředit na růst a produkt," prohlásil podle **Reuters** Zuckerberg.

Podle některých odborníků však tato akvizice pravděpodobně posílí obavy, že **Facebook** a jiné technologické firmy začínají jít po nových slibných produktech a službách příliš horlivě. "Očekávám, že se kolem toho obchodu objeví velká skepse. Lidé o tom budou přemýšlet a řeknou si: to za to zaplatili až tak moc?" tvrdí podle agentury **AP** Anthony Michael Sabino z americké **Univerzity sv. Jana**.

Milion nových uživatelů denně

Agentura **Reuters** píše o službě **WhatsApp** jako o pohádkovém příběhu mladých rychle rostoucích firem v **Silicon Valley**. Za pět let existence jí počet aktivních uživatelů stoupl na nynějších 450 milionů. V současnosti pak denně registruje milion nových uživatelů.

Mimo základní komunikaci mohou prostřednictvím **aplikace** neomezeně posílat zprávy s obrázky, **videi** a zvuky. Uživatelé denně rozešlou například 200 milionů **hlasových zpráv**.

Název služby je odvozen od anglických výrazů pro **aplikaci** a pro otázku "**What's up?**" (co je nového?). Zakladateli **WhatsApp** jsou ukrajinský přistěhovalec Jan Koum, který nedokončil vysokou školu, a bývalý student **Stanfordovy univerzity** Brian Acton. Oba pracovali v **internetovém** gigantu **Yahoo** a oba se ucházeli o práci ve **Facebooku**, avšak neúspěšně.

Na trhu existuje řada konkurenčních služeb jako **Viber**, **WeChat**, **KakaoTalk** či **Snapchat**. Ty však mnohdy provoz financují z reklam. Výhodou **WhatsApp** je také dostupnost pro všechny mobilní **platformy**. Kromě nejrozšířenějších systémů **iOS** a **Android** je tak dostupný i pro systémy **BlackBerry**, **Windows Phone** či **Symbian**. Dostupný je ve více než třiceti jazykových mutacích.

Hron, L. (2014, January). Facebook vyfoukl WhatsApp Googlu: Ten nabízel málo. *Mobil.cz*. Retrieved from http://mobil.idnes.cz/whatsapp-priblizi-facebook-mladym-d5i-/mob_tech.aspx?c=A140220_124532_mob_tech_LHR

Z Vídně pro Londýn

Výsadeková operace GUMMIT a odbojová skupina Curieu v rakouském a československém odboji.

V československém odboji za 2. světové války hráli významnou úlohu naši zahraniční krajané – spolu s uprchlíky z obsazené vlasti byli nejuvědomělejším a nejmotivovanějším jádrem našich jednotek na východní i západní frontě. Snad s výjimkou partyzánské brigády „Jana Žižky z Trocnova“, která působila v sestavě Titova národně-osvobozenického hnutí v Jugoslávii, jejich podílu na našem boji za svobodu, nebyla v minulosti z různých důvodů věnována příliš obsáhlá pozornost.

Mezi těmi, jejichž přínos k vítězství Spojenců dosud čeká na své podrobné a objektivní zpracování, jsou i rakouští, resp. vídeňští Češi. Nejde přitom o menšinu bezvýznamnou. Podle oficiálních statistik se v roce 1900 ve Vídni 102 974 obyvatel mající zde domovské právo hlásilo k české mateřské řeči, což představovalo 6,1 % její populace. Neoficiálně se však podíl českého živlu odhadoval až na jednu pětinu. Po roce 1918 sice nastal výrazný odliv Čechů do republiky, nicméně český živel v rakouském hlavním městě byl stále poměrně silný. Mezi válkami žilo v Rakousku asi 110 tisíc Čechů a Slováků, z nichž měla většina rakouské státní občanství. Kromě některých pohraničních oblastí byla česká menšina koncentrována především ve Vídni.

Rakušané v zahraničním odboji na Západě

Téma rakouských občanů v exilu a zahraničním odboji patří u našich jižních sousedů k poměrně podrobně zpracovaným.

Dne 28. Zář 1939 byl ve Velké Británii vydán tzv. **Emergency Powers Act**, který mimo jiné umožňoval neomezené přijímání cizinců do britské armády. Friedrich Hertz, předseda **Council of Austrians in Great Britain**, následně deklaroval, že mladí Rakušané jsou připraveni této možnosti využít a bojovat na straně Spojenců za obnovu rakouské nezávislosti. Pro službu cizinců byl však zpočátku vyhrazen pouze pomocný ženijní, resp. pracovní sbor **Auxiliary Military Pioneer Corps (AMPC)**, zřízený 17. Října 1939. První Rakušané k němu narukovali v listopadu 1939.

Na přelomu let 1939/1940 prošly přijímacím táborem v Richardsborough v hrabství Kent asi dvě tisícovky říšskoněmeckých a asi tisícovka rakouských emigrantů. Služby schopných bylo uznáno něco okolo 2400 mužů., z nichž bylo zorganizováno prvních pět zahraničních rot **AMPC**. Čtyři z nich odjely záhy s Britským expedičním sborem do Francie.

Nešlo však o nijak elitní jednotku – Britové, kteří u ní sloužili, byli v lepším případě veteráni z 1. Světové války, nebo patřili k intelektuálně méně upotřebitelným rekrutům. Naproti tomu němečtí a rakouští emigranti měli často vyšší vzdělání, a naopak se nehodili k těžké fyzické práci, kterou jednotky **AMPC** vykonávaly.

Ve Francii byly dvě zahraniční roty **AMPC** ozbrojeny (dosud vykonávaly službu beze zbraně) a úspěšně zasáhly do bojů proti Němcům u Dunkerque. Ve Velké Británii však mezitím sílila obava z příslušníků páté kolony. Dočasně byl proto nábor do **AMPC** zastaven. K jeho obnovení došlo v září 1940 na přímý podnět Winstona Churchilla. Pro nás není bez zajímavosti, že počátkem října 1940 vznikly dvě české, resp. československé roty **AMPC** (226. Coy a 227. Coy) z bývalých příslušníků československé zahraniční armády, kteří se v červenci 1940 zúčastnili známé „vzpoury v Cholmondeley“. Celkem bylo v letech 1940-1941 postaveno 19 zahraničních rot, z toho 15 německo-rakouských. Podle odhadů tvořili 70-90 % jejich vojáků emigranti židovského původu. Počátkem roku 1941 byl ze strany legitimistické **Austria Office** a Roberta von Habsburga učiněn pokus zřídit v rámci **AMPC** čistě rakouskou jednotku. Britské velení těmto snahám vyšlo vstříc a začalo se s organizací dvou rot. To však narazilo na rozhodný odpor exilového vedení rakouských socialistů a **Labour Party**, kvůli němuž byl celý projekt v březnu 1941 odvolán. Rakouští sociální demokraté se až do roku 1943 orientovali na vytvoření mezinárodní antifašistické brigády.

Řada Rakušanů také sloužila ve francouzské Cizinecké legii. V létě 1940 se některým z nich podařilo uprchnout do Velké Británie, většina však byla internována v Severní Africe, na území ovládaném vládou ve Vichy. Po vyloštění Spojenců na podzim 1942 byli osvobozeni a také zde došlo k formování zahraničních rot **AMPC**. Vyčerpávající služba v druhořadých jednotkách však u politických emigrantů vyvolávala stále větší pocit frustrace. Řada z nich se snažila z další vojenské služby vyvázat. Změnu přinesl teprve rok 1943, kdy bylo cizincům od **AMPC** umožněno odejít do bojových jednotek. Většina z nich toho využila. Ti, kteří v **AMPC** zůstali, prodělali regulérní pěší výcvik a po invazi byli zasazeni na kontinentu. Poslední zahraniční roty byly rozpuštěny na jaře 1946. Celkem prošlo jednotkami **Pioneer Corps** na 1400 rakouských občanů. V důsledku zrušení omezení na službu cizinců se v roce 1943 do britské armády přihlásilo několik set mladých rakouských emigrantů, především příznivců levicového hnutí **Young Austria**. Rakouské vojáky v britských uniformách bychom našli na většině západních bojišť. Sloužili především u tankových, dělostřeleckých a pěších útvarů. Jen ojediněle byli zařazováni k **Royal Navy** nebo k **RAF**. Někteří z nich byli použiti v rámci tajných operací **SOE**. Během závěrečné fáze války je spojenecké velení využívalo často jako tlumočníky v **Interpreters Pool** a znalce místních poměrů v okupační správě.

Rakušanky, žijící v exilu na Britských ostrovech, mohly od konce roku 1940 využít možnosti vstoupit do **Auxiliary Territorial Service**, pomocných ženských sborů britské armády. Jejich počet kulminoval v roce 1942, kdy byl odhadován na dvě až tři stovky. V roce 1943 byl cizinkám v **ATS** umožněn přístup do kvalifikovaných funkcí a získání důstojnických hodností. V prosinci 1944 sloužilo v **ATS** celkem 180 Rakušaneček. Další byly zařazeny u **Royal Medical Army Corps**, jako učitelky němčiny v armádních školicích centrech, ale např. i ve zpravodajské službě.

Rakušanům se během války na Západě nepodařilo vytvořit ani exilovou vládu, ani samostatnou vojenskou jednotku. Jako jednotlivci byli roztroušeni u britských útvarů na celé západní frontě. Po válce se naprostá většina z nich rozhodla využít možnosti získat

přednostně naturalizací britské občanství. K repatriaci do Rakouska se jich přihlásilo jen 488. Proto je dnes velmi obtížné určit jejich celkový počet. Nejčastěji bývá uváděno, že do spojeneckých jednotek na západní frontě vstoupilo okolo tří tisíc rakouských občanů.

Plachý, J. (2014, January). Z Vídně pro Londýn: Výsadková operace GUMMIT a odbojová skupina Curieu v rakouském a československém odboji. *Historie a vojenství*, 35-37.

HISTORIE

rozpad vraku Titaniku

autor
David Bimka
a Richard Guryča

Druhý konec Titaniku

Koroze, mořská fauna a proudy, které jej vláčí po mořském dně sem a tam. Do toho turisté v miniponorkách a ilegální lovci pokladů. Není divu, že někteří vědci dávají slavnému vraku už jen pár let existence...

Tak se nám, paní Müllerová, rozpadá Titanik, mohli by rukama sprásknout všichni milovníci potopeného obra, který na oceánském dně odpočívá už devětaadvacát let. Alármující zprávu přinesl časopis National Geographic, podle kterého je osud parníku značně nejistý. Názory, jak dlouho ještě slavný vrak vydrží vcelku, se různí, někteří výzkumníci ale

■ Lístek, který zaručoval vstup do lodi. Dovolit si ho mohli pouze bohatí

tvrdí, že se může rozpadnout už za dva roky. Pokud se jejich pochmurné scénáře vyplní, za krátkou dobu může z Titaniku zůstat jen vzpomínka a několik málo roztroušených plátů kovu.

Titanik je moderní legenda. A také magnet na peníze. Lidé jsou ochotni zaplatit za cestu do mořských hlubin nemalé částky. I vy můžete už v dubnu tohoto roku vyrazit s firmou Submersible Expeditions na třináctidenní túru po slavných vracích a kromě Titaniku zhlédnout například i slavnou válečnou loď Bismarck. A to za pakatel. Baťovskou cenu 59 990 dolarů.

Podmořští nenechavci

Právě podmořský turismus je jedním z největších nebezpečí, která lodi hrozí. Na rozdíl od vědců, kteří z principu nikdy na trupu Titaniku nepřistávají, aby ho nepoškodili, piloti komerčních strojů takovým ostychem netrpí a na těle parníku jsou dobře patrné díry způsobené dosednutím ponorek. Podobně je okolí vraku zamořeno odpadky, s nimiž si návštěvníci nedělají těžkou hlavu.

Ačkoli Spojené státy a Británie už před sedmi lety podepsaly smlouvu omezující volný pohyb okolo vraku,

■ Pro pasažéry jen to nejlepší. V tomto případě luxusní mýdlo Vinolia Otto

nezměnilo se mnoho. **Robert Ballard**, podmořský výzkumník, který v roce 1985 vrak objevil (viz Box Studená válka v chladných vodách), vypočítává: „Chybí množství předmětů. Lodní zvon nebo například světla. To všechno je pryč.“ Ačkoli bylo asi šest tisíc předmětů z okolních ruin vyzvednuto legálně, další tisíce zmizely bez patřičných povolení. Podle odhadů bylo z okolí neštěstí odvezeno nebo ukradeno až na devět tisíc kusů nádobí, šperků a osobních věcí. Někde se pořádají výstavy, jinde se předměty z lodi prodávají v aukcích. Titanik se stal pro lovce pokladů Eldorádem.

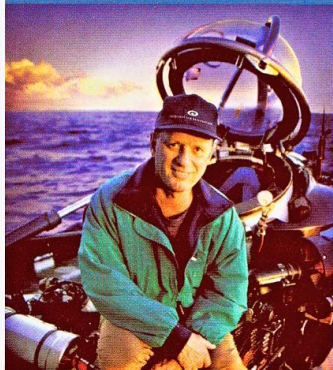
Drsné hlubiny

Slavnému vraku ale neškodí jen lidé. Oceánské dno okolo místa, kde odpočívá, se občas podobá jediné obrovské vířivce. Vodní proudy neustále pohybují trupem lodi a promění každý nový vryp na zející otvor. Promáčkliny způsobené ponorkami

Studená válka v chladných mořích

Vrak Titaniku byl objeven díky studené válce a díky dvěma jiným vrakům. Americké námořnictvo ztratilo po druhé světové válce pouze dvě ponorky – USS Tresher a USS Scorpion, obě v rozmezí pouhých několika let v Atlantském oceánu. Tresher se potopil v roce 1963 během cvičných testů a jeho zničení je přičítáno na vrub technickým chybám. Osud Scorpionu, zmizelého během hlídkové mise roku 1968, byl tajemnější a dlouho nebylo jasné, co přesně způsobilo jeho potopení. Aby se armáda po mnoha letech dozvěděla pravdu a prozkoumala stav jaderných

reaktorů, které ponorky nesly, najala v roce 1985 civilní experty s vhodným vybavením. Jedním z nich byl i **Robert Ballard**. Ponorka Argo, kterou vytvořil, byla schopná sestupu do mimořádných hloubek, což vojáky nemohlo nechat chladnými. Když mu tedy zavolali s tím, že potřebují prozkoumat trosky ponorek, neváhal ani vteřinu – dostal totiž novou šanci hledat vrak Titaniku, který musel být někde opodál.

A nakonec Titanik skutečně našel, rozlomený v půli, v hloubce asi čtyř kilometrů nedaleko ostrova Newfoundlandu.

FOTO: Wikipedia, Robert Ballard – The Last Great Images

■ Ledová kůra, která se pravděpodobně stala Titaniku osudnou

možná byly zpočátku úplně nevinné, nyní jsou z nich díry. Svě do zákazonosného koktejlu přidává i živá příroda. Měkkyší kompletně spásli dřevo z obložení a na odhalených ocelových plátech pracují korozivní bakterie. Ty se živí oxidy železa a proměňují je v nabobtnalé minerální tvary, jimiž je celá loď pokryta.

Jak si vrak skutečně stojí, nyní odhalí výsledky pokusu, který začal v roce 1998. Tehdy vědci nechali v okolí několik ocelových plátů, ty nyní důkladně přeměří a určí, jak rychle koroze postupuje. Výsledky má přinést Expedice Titanik, která k vraku vyrazila koncem minulého srpna. Kromě důkladného prošetření „zdravotního stavu“ použila expedice také nejlepší dostupné vybavení k tomu, aby vytvořila kompletní 3D model plavidla tak, aby se mohl kdokoli vrakem lodi „projít“.

Plovoucí luxus

Titanik se začal stavět pod tehdy největším portálovým jeřábem na světě 31. března roku 1909 spolu se sesterskou lodí Olympic. Na stavbě pracovaly dva roky tři

tisíce dělníků a 31. května roku 1911 byl Titanik spuštěn na vodu.

Titanik, dlouhý 269 metrů, byl největší lodí, jaká byla do té doby postavena. Doslova přetěkal luxusem, protože počítal s nejbohatší klientelou. Konstrukteři stavěli loď s myšlenkou vyhovět i nejextravagantnějším požadavkům. Kromě skvěle zařízené nemocnice s operačním sálem, kadeřnictví či fotokomory se na palubě nacházely i garáže pro automobily nebo zvláštní kóje pro psy. Vedle přepychových apartmá, salónů a restaurací byly pro bohaté cestující připraveny promenády i sportoviště. Plavební společnost White Star Line zkrátka nabídla pasažérům plavbu ze Southamptonu do New Yorku na nejdokonalější lodí všech dob.

Za luxus se samozřejmě platí. Cestování v salonní kajutě, což byla nejexkluzivnější možnost, vyšlo v přepočtu k dnešní hodnotě dolaru na zhruba milion korun. Cesta v kabině první třídy by v přepočtu stála 35 tisíc korun, ve třetí pak necelých deset tisíc.

Ve středu 10. dubna 1912 dopoledne se začali pasažéři nalodovat na první

a také poslední cestu Titaniku. Okouzleně procházeli přepychovými interiéry lodi a záchranné čluny na palubě míjeli s úsměvem. Všichni byli přesvědčeni o tom, že právě vstoupili na palubu nejmodernější, nejbezpečnější lodi, zázraku techniky a loďařského umu, který více než dostatečně zaručoval, že všechny možné problémy jsou předem vyřešeny.

Deset vteřin ke zkáze

Osudový okamžik nastal 14. dubna 1912 v okamžiku, kdy hodiny na kapitánském můstku ukazovaly 23 hodin 39 minut. V tu chvíli zahlédl jeden z hlídkujících mužů na hladině led. Ohlásil ho zazvoněním zvonu a vzá-

pětí telefonátem na můstek. Série povelů pak doletěla ke kormidelníkovi, který začal otáčet loď. Předešel tak sice nárazu přídí do masy ledu, vzápětí ale ledovec roztrhl dno lodi na pravoboku asi tři metry nad kýlem v délce sto metrů. Náraz trval pouhých deset vteřin, jeho hrůzným výsledkem však bylo 1517 obětí, utonulých v mrazivé vodě severního Atlantiku. ■

Víte, že?

Film Titanik Jamese Camerona z roku 1997 se bude od letošního dubna opět promítat v kinech. Dostává zcela nové vizuální ztvárnění ve 3D, takže diváci si budou moci ještě více užít záběry na potápějící se parník a slavnou mileneckou dvojici.

APPENDIX M

Budoucnost patří multifunkčním bankomatům

Bankomaty, které dnes držitelé karet v České republice využívají, slouží především k výběru peněz, informacím o zůstatku na bankovním účtu, dobíjení mobilních telefonů a **marketingu** bankovních produktů. Nejnovější bankomaty však umějí mnohem více.

V dalších letech by dokonce mohly postupně nahradit i bankovní pobočky. Bankomaty již dávno neslouží jen jako zařízení pro výdej hotovosti, i když právě to je stále jejich hlavní funkcí. Výrobci bankomatů přinášejí na trh bankomaty, které budou zpracovávat stále více operací, a blíží se doba, kdy budou umět rozsahem funkcí nahradit celou bankovní pobočku. Banky tak budou moci ušetřit za provoz pobočkové sítě a zároveň se přiblížit své klientele, která se nachází v místech, kde se tradiční pobočky nevyplatí provozovat.

Tento vývoj lze ilustrovat na konkrétním příkladu španělské banky La Caixa, která už v roce 2011 jako první na světě zprovoznila bezkontaktní bankomaty. Její unikátní bankomat dokáže nabídnout více než sto operací, mezi které patří například **bezkontaktní platby**, vklad bankovek a **šeků**, funkce změny osobních údajů, nastavení individuálního **uživatelského rozhraní** či adaptace **marketingu** na danou **cílovou skupinu**.

Bankomat používá dvě obrazovky – jednu pro provádění transakcí a druhou pro **servisní podporu**, **komerční prezentace** či zobrazení **videa** z **kamery** snímající uživatele bankomatu a jeho okolí.

Velký pokrok učinila la Caixa i v oblasti usnadnění ovládní bankomatů. Bankomaty jsou opatřeny popiskami s Braillovým písmem a využívají hlasem ovládaný **software**.

Lidé se zhoršeným zrakem si mohou text na obrazovce snadno zvětšovat a pro uživatele, kteří trpí poruchami sluchu, je pomocný systém doplněn o videa ve znakové řeči. La Caixa získala nejen cenu organizace **ATMIA** za inovaci roku 2012, ale i mimořádný počín v přizpůsobení bankomatů **handicapovaným** lidem.

V České republice si podle slov Lukáše Pokorného, **ATM & Fraud Product Managera** ze společnosti **Global Payments Europe**, budeme muset ještě nějaký čas počkat.

Zavádění inovací vyžaduje velké objemy investic a plošná obměna bankomatových sítí je dlouhodobou záležitostí.

Funkcionalitu bankomatů však lze rozšířit i s menšími náklady, a to pomocí tzv. **multivendor softwaru**. Banky v České republice provozují výhradně bankomaty jednoho vybraného výrobce. Důvodem je to, že výrobce bankomatu je zároveň dodavatelem specifického aplikačního **softwaru**. Proto je pro banku provozování bankomatů od různých výrobců neekonomické, čehož jsou si různí výrobci vědomi. Existuje zde ovšem alternativa právě v použití „**multivendor softwaru**“, který může být provozován na jakémkoli typu bankomatu od různých výrobců. To přináší bance nezpochybnitelný ekonomický **benefit** a také nezávislost na jednom výrobcu. Kromě toho přináší

multivendor software mnoho dalších výhod, jako je snadná a rychlá implementace nových služeb, podpora nepřeborné škály platebních metod nebo přístup na **internetové bankovníctví** prostřednictvím obrazovky bankomatu“ doplňuje Lukáš Pokorný.

Jiný kraj, jiný mrav

Nákupní chování a s tím spojené využívání bankomatů v nejrůznějších zemích světa se liší. Slova pana Pokorného potvrzují statistiky platebních transakcí uskutečněných kartami v České republice. „Jedna třetina obyvatel ČR chodí do bankomatu vybírat peníze, aby pak následně zaplatila útratu u obchodníka v hotovosti, zatímco zbývající dvě třetiny Čechů platí své nákupy rovnou prostřednictvím platebních karet. Oproti tomu například v Japonsku je díky jiné politice úročení vkladů výhodné vybírat hotovost často i v malých částkách. Lidé jsou zvyklí ráno vybrat menší obnos a zbylé peníze opět večer vložit na účet. To je také podpořeno depozitními bankomaty, které jsou v Japonsku běžnou záležitostí, dodává Lukáš Pokorný. Naproti tomu stojí například Afrika, kde jsou z důvodu ne příliš rozvinuté bankovní infrastruktury nejvyužívanější mobilní platby a rozšíření bankomatů je minimální.

Hotovost podpoří chytré bankomaty

I přes dynamický vývoj a nárůst počtu platebních karet papírové peníze ze světa jen tak nezmizí. I české bankovní domy proto investují do stále „chytřejších“ bankomatů, které nabízejí množství užitečných funkcí. Například v síti bankomatů podporovaných společností **Global Payments** je již přibližně 20 % depozitních neboli vkladových bankomatů.

Využívají je především ti klienti bank, kteří často disponují hotovostí. Jedná se o nejrůznější provozovny zejména v odvětví pohostinství nebo o studenty, kterým jsou v rámci brigád vypláceny peníze na ruku. Tento typ bankomatu může být uzpůsobený jak pro vklad papírových bankovek, tak pro vklad mincí. Dalším, v České republice zatím nerozšířeným typem bankomatu je tzv. recyklační bankomat. Ten kombinuje funkce bankomatu výběrového a vkladového. Vložené peníze vrací zpět do oběhu, pokud je však bankovka poškozená či padělaná, senzory ji zachytí. Pokud si banka takový bankomat pořídí, výrazně sníží náklady na služby bezpečnostních agentur při doplňování hotovosti. Počáteční investice je ovšem kole půl milionu korun.

Přichází čas biometrie

Zabezpečení účtu klienta je pro bankovní instituce klíčovým úkolem, řada inovací se tedy zaměřuje i tímto směrem. Někteří výrobci bankomatů již k ověření identity zákazníka dokážou využít biometrické údaje, mezi které patří např. autentizace otiskem prstu nebo prostřednictvím oční sítnice, mapy žilní struktury, nebo charakteristiky hlasu. Tyto metody jsou široké veřejnosti zatím známy z filmů žánru sci-fi či krimi **a** v ČR dosud nejsou k dispozici. Vedle přínosu pro zvýšení bezpečnosti má ale princip rozpoznávání unikátní biologické charakteristiky každého člověka i své nevýhody.

Odchytky snímaných dat, například při hlasové autorizaci, mohou znemožnit přístup na účet majitele. Další neobjasněnou oblastí při implementaci biometrické autorizace je nemožnost změny autentizačních údajů (otisk prstů na rozdíl od PINu nezměníme), a tedy potenciální riziko při přechodu klientů mezi bankami.

Mobilní a jiné bankomaty

Mobilní bankomaty jsou další inovací, kterou klienti bank mohli zaznamenat především v posledních letech, zejména na letních hudebních festivalech pod širým nebem. Díky mobilním bankomatům, které byly k dispozici v místě konání festivalů, se velmi elegantně vyřešil problém výběru hotovosti na neobvyklých místech. Jedná se však spíše o marketingovou propagaci banky než o standardní produkt.

Amerika se dokonce chlubí tzv. **drive-in bankomaty**, které fungují na stejné bázi jako **drive** thru řetězců s rychlým občerstvením, kdy klient při použití bankomatu nepotřebuje vystupovat z auta. Takový bankomat klientům kromě vyššího pohodlí přináší zejména vysokou bezpečnost a je vhodný i pro osoby tělesně postižené.

Spíše než tyto drive-in-bankomaty můžeme v Česku očekávat inovace v oblasti rozšíření funkcionality bankomatů, ať už instalací nových modelů zařízení samotných, jako v případě již zmíněné banky la Caixa, nebo využitím pokročilého **multivendor softwaru**.

Skřebský, V. (2012, December). Budoucnost patří multifunkčním automatům.
Bankovníctví, 12-13)

Ekonomie regulace

Studie provedená **Europe Economics** v roce 2009

Studie provedená **Europe Economics** v roce 2009 s názvem „**Study on the costs of compliance with selected FSAP measures**“ se zaměřuje na **compliance costs** v souvislosti s významnými evropskými směrnicemi (**Capital Requirement Directive**, **Transparency directive**, **MiFID – Markets in Financial Instruments Directive**, **Third Anti-money Laundering Directive**, **Prospectus Directive**, **Financial Conglomerate Directive**). Celkem bylo zkoumáno 78 institucí (banky a finanční konglomeráty, investiční banky, **asset managers**). Na základě průzkumu byly instituce rozděleny do tří kategorií podle svého domovského státu, a to **na Northern** (instituce se sídlem ve Velké Británii, Irsku, Německu, Rakousku, Holandsku, Švédsku, Finsku, Dánsku), **Southern** (instituce se sídlem ve Francii, Španělsku, Itálii, Řecku, Portugalsku, Lucembursku) a **New member states** (instituce se sídlem v Maďarsku, České republice, Bulharsku, Maltě a Kypru).

Jedním z výsledků studie je, že **compliance costs** bank a finančních konglomerátů se značně liší mezi regiony. Ty, které sídlí v **New member states**, vykazují podstatně nižší přírůstkové náklady (jak v absolutně, tak relativně) než kdekoli jinde.

Dále se zaměřím na **compliance costs** vyvolané směrnicí **CRD (Capital Requirement Directive)**, neboť ta byla nesporně významným zdrojem nákladů pro většinu bank (cca 1,5 % provozních nákladů, průměrné náklady pro instituci byly asi 24 milionů eur, v případě velkých institucí byly výrazně nad touto výší – až 68 milionů). Mezi hlavní příčiny vysokých nákladů v souvislosti se směrnicí **CRD** patří:

Vytváření modelů pro vážení rizika (potřeba odhadnout míru selhání – **default rate** u různých skupin zákazníků s různými produktovými kategoriemi);

Rozvoj speciálních **IT systémů**, které by podpořily a umožnily vyhovět interní a externí požadavkům na **reporty**;

Projektový **management**.

Z výsledků studie v části, která analyzovala **compliance costs** v souvislosti se směrnicí **CRD**, vyplývá, že v případě nových členských států byly **compliance costs** nižší. Hlavním důvodem bylo, že banky nevyužívají toliko pokročilé metody (metody založené na interním **ratingu**) pro stanovení kapitálového požadavku k úvěrovému riziku, nýbrž využívají **standardizovanou** metodu, jejíž implementace není tak finančně nákladná. Na druhou stranu je nutno vzít v úvahu i skutečnost, která se ukáže relevantní až následně. Ona nákladnější metoda je totiž více citlivá vůči riziku, tj. nevyžaduje tak velký kapitálový polštář jako standardizovaná metoda. Na základě **standardizované** metody dojde k výrazné změně kapitálového požadavku, pokud dojde ke změně rizikové váhy půjčky. Naproti tomu velké množství stupňů v případě interního **ratingu** umožňuje, aby se kapitálový požadavek nezvyšoval skokově, ale podle vyhodnocení individuálního případu.

Výsledkem je, že při zhoršení kvality půjčky se v případě metody interních ratingů kapitálový požadavek zvyšuje rovnoměrně. Tento přístup proto poskytuje měření citlivější vůči riziku než je možné u standardizované metody. Z toho vyplývá, že následné **compliance costs** budou u pokročilých metod nižší než u **standardních**, neboť na základě pokročilých metod nebude banka muset držet tolik kapitálu.

Bažantová I. (2011). *Ekonomie regulace: Soudobé trendy a compliance costs*. Praha: Vladimír Lelek.